

„Van olyan, hogy fiúkként látjuk, hogy egy lánynak valami baja van, de nem mondja el. És igazából meg is tudnánk oldani a problémát, ha elmondaná, de nem, makacsul nem mondja, és akkor nem tudunk segíteni. Ezt végül is nem udvariatsággként éljük meg a fiúk, viszont nagyon rossz. Óriási rejtély egy nő. Türelemnek kell lenni.”

TARTALOM

6. lélekjelenlét

Kézikönyv az iskolai
bántalmazás megelőzésére:
módszerek, játékok –
Kerekes Edit írása

1. láthatár

Minden felnőttben megbújik
valahol a gyermeki –
Kiss Judit írása

10. iskola és kultúra

A mesék a királynál is
hatalmasabbak –
Antal Erika írása

12. képriport

„Nagyapó mesefája”
– mesemondók Maros
megyében –
Haáz Vince fotóriportja

20. tanterem

Biológiai kedvelő diákok
versenyeztek

16. diákszemmel

„Óriási rejtély a nő, az
őszinteség is a tisztelet jele” –
a gyergyószentmiklósi
Vaskertes iskola diákjainak
véleménye

21. láthatár

Ősztől erdőmérnöki szak indul
Sepsiszentgyörgyön –
Bíró Blanka írása

23. hivatalos

8. tanterem

Játékosan tanulni, avagy
a Sakpalota program
Nagyváradon –
Szatmári Bence írása

14. rivalda

Erdélyi diákok
a rockopera vonzásában –
Bede Laura írása

22. magánterület

Fütyülök rájuk! –
Varga László Edgár írása

4.

Olvasójátékkal népszerűsítik a kortárs irodalmat

FOTÓ • SZIGETI SZENNER SZILÁRD

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

Rendelje meg online
**a Magyar Közoktatást
a 2020-as évre!**
www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2019–2020-as tanévben is számíthatunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

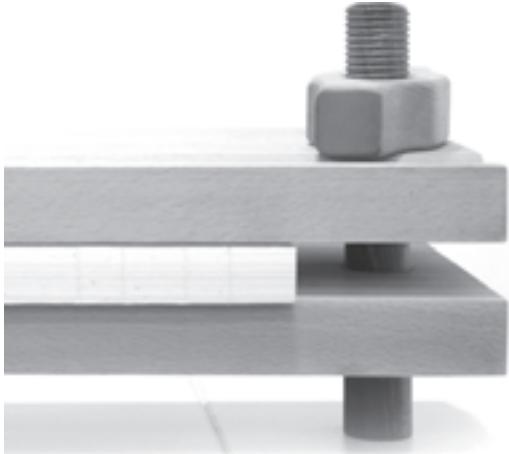
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatasi> webcímen.

[www.facebook.com/magyarkozoktatasi](https://facebook.com/magyarkozoktatasi)

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redakcja *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redakcja *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Fóris-Ferenczi Rita egyetemi oktató a családi életet gyerekszemmel megközelítő köteteiről

Minden felnőttben megbújik valahol a gyermeki

Újabb, a valós életből inspirálódott, a családi életet gyerekszemmel megközelítő kötete látott napvilágot Fóris-Ferenczi Ritának, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok Kara docensének. *A Mi lenne, ha...* című kötet mintegy „folytatása” a *De Anyu*, a *Mondhatok-e valamit*, a *Bezzeg* című köteteinek, amelyek egy többgyermekes család mindennapjainak történeteit sorakoztatják fel. Fóris-Ferenczi Rita egyetemi oktató, a neveléstudomány a szakterülete, ugyanakkor három, immár felnőtt gyerek édesanyja.

Az a jó a pedagógusságban, a gyermekek, fiatalok közötti létben, hogy frissen tart, újraéltet élményeket, emlékeztet valamikori önmagunkra, kérdéseinkre, válaszkereséseinkre, tapasztalásainkra, ugyanakkor általuk új nézőpontokkal szembesülhetünk.

Nem választható el egymástól az anya-én és a másfajta szerepek

Azt kérdeztük tőle, hogy tulajdonképpen mennyiben írta, írja a fenti kötetben megjelent szövegeket anya-énje, és mennyire az oktatással, neveléstudományokkal foglalkozó tanár, illetve hogy elválasztható-e a kettő egymástól, amikor „előbújik” az író? „Nem. Nem választható el egymástól az anya-én és a másfajta szerepek. Persze különböző szerepeink lehetnek, de a „mellényváltás” ellenére talán csak akkor lehetünk hitelesebbek, ha a megnyilvánulásaink

Fóris-Ferenczi Rita: éberségben tart a gyermeki látásmód megcsodálása

– még akkor is, ha más regiszterben – ugyanazon a nyelven szólnak. Ezek a többféle szerepből adódó szemszögek épp attól válhatnak termékennyé, hogy tükröztetik egymást” – mondta a szerző. Úgy fogalmazott, szeretné, ha a történetei valahogyan ugyanarról beszéljenek mesepoétikába ágyazottan, amit tanárként is képvisel. „Ez nem az jelenti, hogy az elmesélt történetek pedagógiai célzatú „tanítások” lennének, viszont a neveléstudományokkal „foglalkozás” bizonyára érzékenyíthet mindarra, amit a mesékben is meg szeretnék ragadni. Ez nekem amolyan „játszottsági” állapot” – mondta az egyetemi oktató.

A pedagógusság emlékeztet valamikori önmagunkra

A nyelvi leleményességgel, humorral megírt szövegek egyszerre szólnak a felnőtthez, a gyerekekhez, illetve a felnőttben ott lakozó gyerekekhez. Vajon hogyan látja a szerző írói szemszögből, mi lehet a

titka annak, hogy lehet úgy megírni a szövegeket, hogy egyszerre több generációt szólítsanak meg? Vajon az írónak is egyszerre felnőttnek és gyereknek is kell lennie? Ezekre a kérdésekre Fóris-Ferenczi Rita azt válaszolta, minden felnőttben – akár ír, akár nem – megbújik valahol a gyermek, és ezt a valamikori gyermeket jó lenne nem elveszíteni. „Az a jó a pedagógusságban, a gyermekek, fiatalok közötti létben, hogy frissen tart, újraéltet élményeket, emlékeztet valamikori önmagunkra, kérdéseinkre, válaszkereséseinkre, tapasztalásainkra, ugyanakkor általuk új nézőpontokkal szembesülhetünk. Folyamatos éberségben és „tanulásban” tart például annak megcsodálása, hogy a gyermek hogyan látja, hogyan próbálja megérteni vagy elfogadhatóvá szelídíteni az élet dolgait, a felnőtt számára talán már apróságnak tűnő félelmeit, szorongásait vagy akár jó tapasztalatait: a nevetős, öröms élményeket” – fogalmazott az egyetemi

FOTÓ: SZIBETI SZENNER SZILÁRD

oktató. Hozzátette, egzisztenciális tapasztalatok ezek, amelyeket nem kellene felnőtt góggal lekicsinyelni. Hogy megragadhatóvá, kimondhatóvá, megoszthatóvá váljanak. „Talán épp erre is szeretnék rávilágítani a történeteimmel: hogy a gyermek számára adódik egy számára fontos tapasztalás, és hogyan keresi ehhez az elmondás csatornáját: a kistestvérenek mondja el mint bölcsességet, titkot, mert az meghallgatja, nem is szól vissza, mert beszélni se tud (itt a *Mondhatok-e valamit?* kötet írásaira utalok), őt is be kell avatni a létezés és a velünk történtek titkaiba még akkor is, ha még nem a nyelvben szorong a szavakat keresve, hanem a nyelv előtti, őszintébb regiszterekben jelzi az igényeit vagy a mondandóját. Ennek a megosztási-beszélési kényszernek a levegőjében nagyon fontos a generációk közötti tapasztalatmegosztás” – fogalmazott Fóris-Ferenczi Rita. Kifejtette, a dédszülők, nagyszülők élettörténetei a mai gyermek számára nagyon különös és más világ, mégis van valami közös benne: ha más körülmények között is, de hasonló alapélményekben részesülhetünk. A generációkon átívelő családi történetek az összetartozás jó érzését és biztonságát is kínálhatják.

Éltető levegőnk a humor, a keserűdes (ön)íronia

„Olvasói visszajelzések alapján mondhatom, hogy nagyon sokan hivatkoznak

arra, hogy ismerősek, otthonosak ezek a történetek, „velünk és nálunk is ugyanígy”. Tehát a családi szűkebb körön túl épp a hasonló léttapasztalatok a mindannyian összetartozunk, és egymás megértésére szorulunk élményét kínálja. A botladozásokat, a téblábolást, a félelmeket, a szorongásokat vagy a rendetlenséget, a dühöt, a szomorúságot

Ne kérdezzük meg óvodában, hogy mi a mese tanulsága, üzenete – főként akkor ne, ha a hallgatott mesének semmiféle köze sincs a tanmeséhez. Iskolában ne beszéljük, magyarázzuk túl a verset csak annak az előfeltevésünknek a kedvéért, hogy illenék megismernie a rímképletet, vagy tudnia kellene a metafora defínícióját. Az irodalom kövász, kellene hagyni, hogy mindennapi kenyér legyen belőle.

és az időnkénti elkeseredést nem kellene a szőnyeg alá söpörni, mert abból még több kosz lesz” – mutatott rá a szerző. Mint mondta, ennek elviseléséhez és feloldásához éltető levegőnk a humor, a keserűdes (ön)íronia, ez van: zokoghatnánk is, de ne vessünk inkább, persze ne felejtsük el, hogy időnként „takarítani kell” (nemcsak ott, ahol a papok táncolnak, hanem a szőnyeg alá seprő koszt is fel kell kaparni időnként).

„Nem tudok pontos választ adni arra, hogy kinek is szólnak ezek a történetek, mert nemigen gondolok erre írás közben. Inkább arra figyelek, hogy a történetnek legyen valamiféle valós magja, ez lehet egy helyzet, élmény, gyermeki mondané, fél füllel hallott szó. Izgalmas kihívás, hogy a gyermeki nézőpontból adódó naivitás és őszinteség, mondhatnám azt, hogy a gyermeki „bölcsesség” milyen regiszterben ragadható meg” – fejtette ki a szerző. Mint mondta, ehhez kínálja

magát a gyermeki beszédmód: „gyorsan mondom, hogy el ne felejtsem, mit is akarok mondani, asszociálok, ugrom egyik dologról a másikra, mert eszembe jutnak más fontos és idevágó dolgok, ismétlem magam – tapasztalataim szerint ilyen a gyermeki ki- és elmondás nagy akarása”. Hozzátette, közben reflektálni is lehet arra, hogyan is érti, amit mások mondanak, mit jelenthet a „rendesen viselkedés” vagy az, hogy a dédi azt mondja a szüleiről, hogy ők sem voltak jobbak „a Deákné vásznánál”. „Hogyan lehet belehelyezkedni vagy leképezni nyelviileg ezt a sok-sok, bennünket érintő vagy megrázó élményt. Felnőttként is tapasztaljuk, hogy mily sok töprenkedésbe kerül megtalálni a szót, ami azt tudja mondani, amit gondolunk, érzünk. És gyönyörűsége annak részese lenni, hogy a gyermek miképpen ízelgeti, értelmezi a nyelvi világot is, miképpen szelídíti elérhetővé a lét számára fontos tapasztalatait.

Én csak remélem, hogy ezek a történetek mindenkire szóljanak. Trencsényi László írta a *De Anyu!* kötetéről *A kisgyermek* folyóirat 2018-as számában a következőket: „Eltöprenghet az olvasó: gyerekeknek szóló őszinte és szelímes irodalmat tart a kezében, vagy (Janikovszky Évához hasonlóan) »gyerekednek mondom, szülője értsen belőle« típusú írói trükkkel családpedagógiai kézikönyvet.” Bízom az értéktételemben: a mesekönyvek is többszólamúak lehetnek, de nem az én tisztem ezt eldönteni” – fogalmazott megkeresésünkre Fóris-Ferenczi Rita.

A sodró, magával ragadó olvasmányélmény nagyon fontos lehet

„A szövegeket olvasva egyfajta mesetérápia, nevetésterápia részesei lehetünk. Megtanulható belőlük, hogy hogyan lehet a gondot okozó családi helyzeteket humorral kifejezni, és ezáltal könnyebbé, szebbé tenni mindennapjainkat” – ez olvasható legújabb kötetéről. Azt kérdeztük a szerzőtől, mit gondol, milyen értelemben és hogyan működhetnek mesetérapiaként, nevetésterapiaként a szövegei. „Nem tudom, hogy mesetérapiaként hogyan is. Szakmai megfontolásból mondom, hogy nagyon elburjánzott ez a műfaj, van már a hagyományos népmese és műmese és

Mi lenne, ha...

Fóris-Ferenczi Rita *Mi lenne, ha...* című, a Kreatív kiadónál napvilágot látott új kötetében gyermekek nézőpontjából láthatjuk a mindennapok történéseit, a családi együttlét szépségeit és bosszúságait, és mai erdélyi kisiskolások vágyairól is olvashatunk. Mi lenne – teszi fel a kérdést a szerző, majd nyolcféleképpen folytatja a kérdőmondatot: ha felnőtt lennék? – ha lány lennék? – ha fiú lennék? – ha egyke lennék? – ha nagylány lennék? – ha nagyfiú lennék? – ha csecsemő lennék? – ha nem lennék? Ez a könyv elsősorban kisiskolásoknak íródott, de megszólíthatja a felnőtt olvasót is. A szövegeket olvasva egyfajta mesetérápia, nevetésterápia részesei lehetünk. Megtanulható belőlük, hogy hogyan lehet a gondot okozó családi helyzeteket humorral kifejezni, és ezáltal könnyebbé, szebbé tenni mindennapjainkat.

a sokféle mesetípusok kiegészítéseként gyógyító és mindenféle mese, ráadás-ként egy rakat módszer: mesepárna, mesekötény, mesetábla. (Kételyesebb kedvemben szóvá teszem, hogy most már csak a mesebugyi vagy mesepelenka hiányzik, hátha kitalálja valaki.) A mesében és a történetmesélés jójában hiszek” – válaszolta a szerző. Hozzátette, hisz a humor felszabadító erejében és a nevetésben is, az öniróniában még inkább. „Nem »tanítói« célzatúaknak szántam a történeteket, eszembe se jutott ilyesmi, de ha olvasóként bárkinek is könnyebbé és nevetősebbé válnak tőlük a percei, jó” – tette hozzá.

A neveléstudománnyal foglalkozó szakembertől azt is megkérdeztük, általában az olvasás és az írás vajon tölt-e, tölthet-e be egyfajta terápiás szerepet a hazai oktatási rendszer keretei közt? Jut-e erre tér, idő, és vajon miként érheti el a pedagógus, hogy az irodalmi szövegek olvasása vagy a kreatív írás a diákok számára ne a „szükséges kötelező rossz” legyen, hanem felismerjék akár lélekgyógyító erejét is? „Féltem is, hogy ez a kérdés is következni fog. Nem szívesen mennék bele a »lélekgyógyítás« kérdésébe. Nem értek hozzá. Azt viszont hiszem, hogy a sodró, magával ragadó olvasmányélmény nagyon fontos lehet: aggódo szülők lekapcsolják a villanyt, mert szerintük alvásidő van, miközben a gyermek elemlámpával a régebbi időkben, de ma már telefonnal is teremthető fény, paplan alatt olvas: bármit, ami meg- és elragadja őt. Az eredményesztétikai érzék táplálásához ez a magával sodró, »nem-tudom-letenni-a-könyvet« élmény is kell. Ha ezt valaki megtapasztalja, onnan már el lehet indulni. Ezt kellene óvni, ápolgatni, ne hogy gátlás alá kerüljön” – mondta az egyetemi oktató. Úgy fogalmazott, ne kérdezzük meg óvodában, hogy mi a mese tanulsága, üzenete – főként akkor ne, ha a hallgatott mesének semmiféle köze sincs a tanmeséhez. Iskolában ne beszéljük, magyarázzuk túl a verset csak annak az előfeltevésünknek a kedvéért, hogy illenék megismernie a rímképletet, vagy tudnia kellene a metafora definícióját. Az irodalom kovász, kellene hagyni, hogy mindennapi kenyér legyen belőle.

Úgy tapasztalom, hogy jó olvasási tér teremődik mostanában óvodában,

A generációkon átívelő családi történetek az összetartozás jó érzését és biztonságát is kínálhatják

iskolában, felsőbb tagozatos magyar irodalomórakon is. Hogy van helye és beszédtere az olvasásélménynek, az olvasásra reflektálásnak. Sőt a kreatív írásnak is” – fejtette ki Fóris-Ferenczi Rita.

Veszélyes a módszertani bravúrok divatja

Úgy fogalmazott, ezzel kapcsolatosan szóvá kell tennie, hogy veszélyesnek tartja a módszertani bravúrok divatját. „Arra gondolok, hogy a játékos tanulászervezés, a különböző interaktív módszerek szemképráztató alkalmazása jó módszer és technika, csak ne terelje el bárki (a pedagógus és a gyermek) figyelmét a lényegről. Hogy is mondjam? Ne legyen olcsó mulatság! Mert az olvasás, hogy magam is „olcsóvá” rongyosított fogalmakat használjak, amelyeket viszont komolyan gondolok: ön- és világértésünk lehetősége” – mondta a szakember. Mint hangsúlyozta, a véleménynyilvánítás, ha nem szószátyárság, a kreatív írás, ha nem tolltologatás, hanem mélyebb (ön)reflexió, fontos tapasztalat. „Pusztán azt a megfigyelésemet szeretném megosztani, hogy az oktatásban elterjedtek a gyermekközponitű, összefoglaló néven

interaktív módszerek, gyanakvásomnak annyi az eredője, hogy a látványos technikai és módszerbravúr nehogy-nehogy elfedje a tartalmat: a felismerendő, megtapasztalandó lényeg” – hívta fel a figyelmet. A gyerek-felnőtt-család téma nyilván kimeríthetetlen. Hogy a szerző tervez-e újabb köteteket, arra úgy válaszolt, a mesesorozatot szeretné folytatni. „Szép történeteket lehetne írni például a házi kedvencekről, mindenféle állatunk volt az évek során. Tehát ezt azt „állat-ságok” témát dédelgetem régóta. De a következő kötetet mégis a szerelemre szánám. József Attilának köszönhetően Klárisok lenne a címe, nem véletlenül, hisz a szerelem sokféle arcát szeretném láttatni gyermeki nézőpontból. Persze az ötletadók maguk a gyermekek lennének, hisz a történetek mottójaként óvodások és kisiskolások vallomásaiból indulnék ki. Ezekből csak egyet idéznék kedvcsinálóként. Óvodás kislány szerint „a szerelem az, amikor a szíved a fejed helyére költözik” – mondta el Fóris-Ferenczi Rita.

KISS JUDIT

mko@communitas.ro

A diákokat megszólító kezdeményezést ezúttal is a Kolozsvári Ünnepi Könyvhét keretében szerveznék

Olvasójátékkal népszerűsítik a kortárs irodalmat

A tavalyi öt szerzőhöz képest ez alkalommal sikerült hét szerzőt meghívni, ugyanakkor idén először benevezhetnek már a második osztályosok is az Erdélyi Könyvfaló Olvasójátékra.

Bővült szerzőlistával, újdonságokkal szervezik meg második alkalommal az Erdélyi Könyvfaló Olvasójátékot, melynek záróakkordja május 14–17. között lesz a Kolozsvári Ünnepi Könyvhét keretében – jelentették be a szervezők. Mint mondták, a tavalyi öt szerzőhöz képest idén sikerült hét szerzőt meghívni, ugyanakkor idén először benevezhetnek már a második osztályosok is a játékba, amely továbbra sem verseny. „Az olvasójáték számunkra is nagyon inspiráló volt, látni a diákokat, kapcsolatba kerülni velük, a végén mindannyiunkban egyetemesen megfogalmazódott, hogy ismét meg kell szervezni. Ezt erősítette a gyerekektől kapott sok pozitív visszajelzés, valamint a jelentkezők száma is, amely tavaly közel félezer volt” – fogalmazott Szilágyi Szabolcs Dániel, a Koinónia Kiadó igazgatója.

Kreativitás és lelkesedés

A Láthatatlan Kollégium – Kortárs ifjúsági irodalom műhely képviselőjében Jakab Villó Hanga kifejtette, ők a magyartanárokkal és tanítókkal együtt idén is a feladatszerkesztésben, valamint a helyszíni játékok megszervezésében vesznek részt. „Azért csatlakoztunk idén is, mert a tavalyi élmény rendkívül ösztönző volt. Nagyszerű volt egyrészt a feladatmegoldás, az, hogy mennyire kreatívan és lelkesen álltak hozzá a játékhöz a fiatalok annak ellenére, hogy nem verseny. Ugyanakkor nagyon színes társaság gyűlt össze, nem ugyanazok a gyerekek, akik mindig részt vehetnek versenyeken, hanem azok, akik lelkesen akartak csatlakozni” – mutatott rá a Cimborá – Kíváncsi diákok lapja irodalmi szerkesztője. Hozzátette, idén is leginkább ezt várják, hiszen a helyszíni játék során tudnak visszajelezni a feladatokkal

kapcsolatban, és ott történik meg a személyes találkozás.

A szervezőként csatlakozott Talentum Református Iskola igazgatója, Harbula Hajnalka arról beszélt, hogy a tanintézet számos pedagógusa részt vesz a feladatok összeállításában és a helyszíni játékban is. Rámutatott, nagyon fontos számunkra, hogy a gyerekek a klasszikus irodalmon kívül kortárs műveket olvasanak. Az idei újdonsággal kapcsolatban elmondta, a második osztályban már vannak jól olvasó gyerekek, és tavaly többen csalódottan kérdezték, hogy ők miért nem vehetnek részt a játékban.

Szikszai Bóné Ildikó, az Ábel Kiadó vezetője a jelentkezéssel kapcsolatban felhívta a figyelmet, hogy a háromtagú csoportok március 10-től kezdődően április 3-ig regisztrálhatnak, majd a feladatlapot április 5. éjfélig kell leadniuk. A szervezők tavaly azt tapasztalták, hogy ennyi részt vevő diákkal nagyon nehezen ment a kommunikáció, ezért tartották fontosnak a honlap létrehozását, amely a játék adminisztrációs hátterét egyszerűsíti, könnyebbé teszi számukra és a diákok számára is. A www.konyvfalo.konyvter.ro oldalon kiválaszthatják a korosztályuknak megfelelő könyvet, letölthetik a feladatlapot, és a szervezők szintén a honlapon keresztül várják vissza a már kitöltött feladatlapokat.

Berke Krisztina Ágnes, a Koinónia Kiadó marketingese örömet fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az olvasójáték első kiadására nemcsak Kolozsvárról, hanem több környező és távolabbi településről jöttek gyerekek, például Székelyudvarhelyről, Csíkszeredából, a Szilágyságból. Kifejtette, az idei Kolozsvári Ünnepi Könyvhét szervezésében segít az Iskola Alapítvány, amely egy részét átvállalja az olvasójáték költségeinek. Azon kívül pályáznak

próbálnak, és remélik, hogy lesz anyagi fedezet a rendezvényre. „A szervezőcsapat minden tagja önkéntesen tevékenykedik az olvasójátékban. Úgy gondolom, az a legfontosabb, hogy hiszünk benne, és reméljük, ez a lelkesedés eljut a gyerekekhez is” – hangsúlyozta a program koordinátora, kolozsvári kezdeményezője.

Életre kelnek a tárgyak

Az idei könyvfaló olvasójátékban a választható szerzők és könyvek: 2–4. osztály számára Sikó-Barabási Eszter *Meseotthon* című kötete. A tizennégy mesét tartalmazó mesekönyv a szerző otthonába vezeti be a virtuális (olvasó) látogatót. A Meseotthon két főhőse, Sára és Samu egyszerű, vidám, játékos, valós hétköznapijait követhetjük a könyv lapjain keresztül. Ebben a varázslatos otthonban „természetesen” a tárgyak is életre kelnek. A bútorok éjjel bálba mennek, a fésű és a hajkefe a vadóc kócmóccal harcol, a bálna nadrárgya fellázad. Megtudjuk, hogy a szappanbuborékoknak van fejedelme, egy kis tündér, aki annyira pici, hogy csak egy kívánságot tud teljesíteni, és azt is, hogy a repedt húsvéti tojás is értékes. A könyvben a szereplők és a tárgyak Karda Zenkő illusztrációin keresztül kelnek életre.

A 3–4. osztályosok egyik választása Molnár Krisztina Rita *Kréta-rajz* című olvasmánya lehet. A könyv a *Maléna kertjéből* megismert barátok hangján meséli el a három gyerek három különféle nyaralását. Mindhárman naplót vezetnek a nyaralás idején, hogy majd hazatérve még jobban emlékezzenek a nyaralás érdekes perceire, és jobban el tudják mesélni vagy olvasni egymásnak élményeiket. Simonyi Cecília nagy részletgazdagsággal kidolgozott illusztrációi különleges harmóniában élnek a

szöveggel, és nagyon sokat adnak hozzá ahhoz a hangulathoz.

Ugyanez a korosztály választhatja Zágoni Balázs *A Gömb* című kötetét, amely a Fekete fény sorozat első része. A történet szerint a tizenhárom éves Vik egy gombászkolóniában él, az egy évvel idősebb Ajla pedig a városban. Amíg a városban szinte minden ultramodern és elérhető, addig a kolóniában embert próbáló teljesítmény a fennmaradás. Vik első szabad portyája katasztrofálisan alakul, a levegőből rájuk leselkedő drónok megtámadják a három tizenhárom éves fiút. Viknek esélye sincs a menekülésre, amikor hirtelen előtte terem a Gömb, amitől az apja óva intette. Nincs más választása; a halál vagy a Gömb. A fiú az ismeretlenre voksol, belép a Gömbbe.

Az 5–6. osztályosok választhatják Dóka Péter *Lila királylány* című könyvét. Aki elolvassa ezt a kilenc meséből álló mesegyűjteményt, az hosszú ideig panaszkodni fog arra, hogy a rekeszizmait megerőltette, annyit nevetett. A mesék beszédes nevű hősei igazi karakterek, akik szomorkás-mókás kalandokba keverednek, de – ahogy az a mesékben szokott lenni – „minden jó, ha vége jó” rájuk is érvényes. A könyv illusztrációit Anne Pikkov készítette. Remekül ráhangolódott a könyvre: az illusztrációk legalább annyira viccesek, mint a könyv nem mindennapi hősei.

A diákok Dóka Péter *Fekete eső* című kötetét is választhatják, amelyben a kalandos lovagregény és a fantasy egyedi találkozásának lehetünk tanúi. A szerző jól ismert humora, fantáziája most is magával ragadja az olvasót. Hősei bukkant lovagok, szélhámos vitézek, történetíró törpék, jámbor sárkányok. A *Fekete eső* a *Viharlovag* című trilógia első része. A több szálon futó történet főhőse Azovil, a rettenetes erejű kisfiú lovagi küldetésre indul Igazi Lancelot és Jolóka törpe kíséretében, hogy megmentse országát és ezzel az egész világot a pusztulástól. A férfiak azonban nem járnának sikerrel Vasfog, a sárkánylovag kislány segítségével nélkül. A könyv női szereplői aktív, cselekvő hősök, akik nagyon is hatással vannak az eseményekre. A könyvet Baranyai B. András illusztrálta.

A 7–8. osztályosok elolvashatják Zágoni Balázs *Odaát* című könyvét. A Fekete fény második kötetében Vik története ott folytatódik, ahol az első kötet végén

A könyvek bűvöletének felfedezésére ösztönöz az erdélyi olvasójáték

megszakadt. Az Európai Unió felbomlása után az országok városállamokra estek szét, a tizenhárom éves Vik családja kettészakadt. Apja a háborús légkörben egy másik városállamhoz készül átállni, anyja titkos ügynök barátja, Rod pedig most a barátnőjét, Ajlát próbálja behálózni. Vik sodródik az eseményekkel, úgy érzi, mindenki a feje fölött dönt, ráadásul – hiába fogadta föltétlen bizalmába – most mintha a rejtélyes Gömb is magára hagyta volna.

A diktatúra egy kamaszlány szemével

A játékban ugyanez a korosztály választhatja Bódis Kriszta *Carlo Párizsban* című könyvét. Focista akarok lenni. Csatár vagy kapus. Nem cigány, nem bűnöző, nem tolvaj, nem segélyre váró munkanélküli... Nem gettólakó. Ennyi az álom: emberként élni, embernek lenni. – Bódis Kriszta ifjúsági regénye erről az álomról szól. Nem egy múltbéli Magyarországon, hanem itt és most játszódik. A 9–12. osztályosok elolvashatják Tompa Andrea *A hóhér háza* című könyvét, Kolozsvár-regényét, melyben a közelmúlt romániai diktatúrájának mindennapjai elevenednek meg egy

kamaszodó lány szemével. Erdély sokféle közege, zavaros származások és előítéletek, amelyben egy kamasz próbál eligazodni, igazságot tenni és (túl)élni. Rendkívül igényes nyelven megírt, kiváló elbeszélőkészséggel rendelkező mű Tompa Andrea első regénye.

A középiskolások másik választása Vida Gábor *Egy dadogás története*. Erdély története, családtörténet, Vida Gábor története? Nehéz beszkatulyázni. Az *Egy dadogás története* három generáció sorsát felvonultató családtörténet, ugyanakkor a hatvanas-hetvenes-nyolcvanas évek Erdélyének bemutatása, egy kicsit történelmi regény is. A sokszínűség, az egymásra rétegződés a szöveg egyik legnagyobb erőssége. Az elbeszélő élete tárul fel minden összetevőjével együtt: a nagyszülők, szülők nemzedékének és életének bemutatása, az óvodai, az iskolai élmények, a katonaság, az erdőjárások, az első szerelem, a nyelvhez való viszony, a vallás, a családi hazugságok is előkerülnek.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

Kézikönyv az iskolai bántalmazás megelőzésére: módszerek, játékok

Az iskolai bántalmazásról nem lehet eleget beszélni. Ennél már csak az jobb, ha – főleg tanítóként – megtanuljuk kezelni, és még inkább: megelőzni. Ehhez kínál konkrét segítséget a pszichológusokat és oktatási-nevelési szakembereket tömörítő PsihoProEdu szakmai csoport legújabb kiadványa, *Az iskolai bántalmazás megelőzése és kezelése*.

Mindenkit csúfoltak iskolásként, vagy ő csúfolt mást, csak olyan ez is, mint az élet maga, miért kell a bolhából elefántot csinálni? Sok szó esik a bullying kifejezéssel illetett bántalmazásról napjainkban, és sokszor úgy, mint az előző mondatban. Pedig a bullying csak addig csekélység, amíg egyszer áldozattá nem válunk – mi vagy a gyereünk, gondjainkra bízott tanítványunk/tanítványaink –, attól a perctől kezdve könnyen lehet, hogy az érintettek egész életét beárnyékolja, sőt tragédiákhoz is vezethet.

Minden második diákot bántalmaznak

Az esetleges kételkedőknek álljon itt néhány adat abból a felmérésből, amelyet a PsihoProEdu Egyesület szakemberei a 2018–2019-es tanévben végeztek a kolozsvári magyar iskolák 5–8. osztályos diákjai körében. Az online kérdőívet névtelenül töltötte ki 736 iskola, a felméréssel a szakemberek arra voltak kíváncsiak, mennyire ismerik és ismerik fel a gyerekek az iskolai bántalmazás különböző formáit, milyen tapasztalataik vannak ezen a téren, hogyan reagálnak az ilyen esetekben, kihez fordulnak segítségért, stb. Az eredményeket kötetben ismertették, *Az iskolai bántalmazás...* című kiadványban olvasható arányok alapján végzett röpké számításokkal arra derül fény, hogy egy kolozsvári magyar tannyelvű iskola 10–14 éves gimnazistáinak mintegy fele tapasztalta már, milyen az, ha pletykálnak, valótlanságokat terjesztenek róla, kétértelmű diáktól heti vagy havi rendszerességgel elszedik a társai a pénzét, megrongálják a személyes tárgyait, szintén bő kétértelműnyira tehető

azoknak a száma, akiket telefonon és/vagy interneten zaklatnak, egy jókora osztálynyi gimnazistát ér szexuális agresszió, ugyanennyi diákot hetente több alkalommal is bántalmaznak a társai. Hangsúlyozzuk: ez egyetlen magyar iskolának csak az 5–8. osztályosaira

A bennünket vagy a társunkat ért agresszív bánásmódhoz való hatékony viszonyulás kialakításához fontosak a hatékony kommunikációt fejlesztő gyakorlatok (a gyerekek sokszor félreértik egymást).

vonatkozik, a számok sokkal magasabbak lennének egy teljes líceum 1–12. osztályos diákjaira kivetítve. A jelenleg kétségtelenül túlságosan elterjedt, hatásai pedig a tanulási hatékonyság megromlásától az önbecsülés lerombolásán túl a depresszióig terjedően sokféle negatív biológiai és pszichológiai tünetegyüttesben fejeződik ki.

A bullying jóval több „egyszerű” játszótéri civakodásnál, ahol a szakemberek azt javasolják, hogy az „elvetted a lapátomat”-tól „ez az én hintám”-ig terjedő vitákat ne akarjuk feltétlenül megoldani, bízzuk a testvérekre, gyerekekre. A bullying képes ugyan a környezet számára észrevétlen maradni, de annál keservesebb az áldozat szempontjából, és a lehető legritkábban múlik el magától, legfeljebb az elkövető iskolaváltásával új áldozatot talál magának, vagy az áldozat vonja ki magát nemcsak a

bántalmazásból, hanem akár az életből is – ez cseppet sem fikció, valós történetek alapján több jó játékfilm is készült a témában. Ezért kell a pedagógusoknak annyi minden más teendőn túl fokozottan odafigyelniük az iskolai erőviszonyokra, diákok közötti kapcsolatokra, és módszertani eszközökkel felvértezve kezelniük a társbántalmazásos eseteket, lehetőleg megelőzni azok kialakulását. A PsihoProEdu kötete pontosan erről szól, módszereket és eljárásokat kínál pedagógusok számára.

Kommunikációtól dühkezelésig

A kiadvány hat fejezete közül látszólag csak egy foglalkozik az iskolai bántalmazással, valójában azonban az összes, hiszen a bullying kezelése, a bennünket vagy a társunkat ért agresszív bánásmódhoz való hatékony viszonyulás kialakításához fontosak a hatékony kommunikációt fejlesztő gyakorlatok (a gyerekek sokszor félreértik egymást), a nonverbális és az asszertív kommunikáció, az én-közlés és te-közlés, a kommunikációs gátak megismerése, az érzelmi intelligencia fejlesztése a személyes és szociális kompetenciák megértése által (saját és mások érzelmeinek felismerése, pl. aki nevet – esetleg amikor éppen rajta viccelődnek –, nem biztos, hogy boldog), és ugyanígy jelentősek a düh kezelését célzó gyakorlatok is, mindezek együttesen vezetnek rá az iskolai bántalmazás összetett jelenségének megértéséhez, kezeléséhez.

Az összeállított gyakorlatok segítségével fejleszthető a csoportkohézió, a diákok egymásra figyelése, egymás kölcsönös megismerése és elismerése, az empátia és az érzelmi intelligencia, valamint az in-
dulatok, konfliktusok helyes és hatékony

kezelése. A kötetben kínált tartalmak által a diákcsoportokban megismerkedhetünk a bullying jelenségével, jellemzőivel, viselkedési mintáival, eljutva a bántalmazás különféle formáit elutasító csoportnorma felállításáig. A pedagógusok a kötet segítségével osztályuk sajátosságaihoz igazodva több foglalkozásból álló bántalmazásmegelőző programot dolgozhatnak ki, a gimnazisták részére ajánlott módszerek kis változtatásokkal más korosztályokban is hatékonyan alkalmazhatók. A szakemberek javaslata szerint a leghatékonyabb, ha a tevékenységek heti rendszerességgel követik egymást, 50-60, esetenként akár 90 percben. A kommunikációs, az érzelmi intelligencia fejlesztését szolgáló és a dühkezelési gyakorlatokat lehet több, 2-3 tevékenységből álló sorozatokban is alkalmazni, az iskolai bántalmazást tematizáló program esetében 5-6 tevékenységet felölelő, logikusan felépített, célirányos tervet javasolnak, amely az aktuális konfliktusok, agresszív történések függvényében rugalmasan módosítható. Fontos az oldott, játékos, egymásra figyelő hangulat biztosítása, a bevezető „jégtörő” játékokat tehát ne spóroljuk meg (ehhez is találunk tucatnyi példát részletes leírással), jelentős még a foglalkozásokat lezáró megbeszélés, ugyanakkor a program elején érdemes néhány alapszabályt leszögezni (pl.: mindenkinek a véleménye fontos, mindenkit meghallgatunk, stb.), ezt akár az osztályban kifüggeszteni.

Nézőpontok: fényképész és fényképezőgép

A kötet egyes fejezeteit rövid elméleti rész vezeti fel, majd jól szerkesztett, könnyen átlátható táblázatban találkozunk a gyakorlatok leírásával, a játék-helyzetekből adódóan felmerülő fogalmak tisztázásához valóságos lecketervet kínálnak a szerzők. Így lehet például megértetni, hogy mit jelent behódolni (a másikat helyezem előtérbe magammal szemben), mit jelent harcolni (magamat helyezem előtérbe a másikkal szemben), hogy az asszertivitás a harmadik lehetőség (magamat is előtérbe helyezni úgy, hogy a másiknak se legyen rossz), és hogyan lehet asszertívnek lenni.

Az érzelmi intelligencia fejlesztésére kínált gyakorlatok egyike például az érzelemtábla, amelynek szerkezete kis-sé emlékeztet egy ismert szórakoztató

magyar tévéműsorra, a *Beugró* című improvizációs szerepjátékra. Az érzelemtáblás játékokban tízféle érzelmeket lapokra írunk, mindegyiket két lapra is, majd két csomagra különítjük el őket. A tanár felkérésére a diákok mondanak egy kétszereplős konfliktushelyzetet, amit majd két önkéntes diák megjelenít egymással szemben helyezett székekre ülve, hátuk mögé pedig egy-egy társuk áll a feltartott érzelemtáblákkal. A konfliktusos helyzetben folytatott vitában a két diák a feltartott érzelemtáblák szerint képviseli álláspontját, az érzelemtáblákat 20-30 másodpercenként cserélik. A játékot követő megbeszélés kiterjedhet például arra, hogy melyik érzelm volt odaillo, megfelelő az adott helyzetben, melyik nem, melyik érzelm volt könnyű átélni, melyiket volt nehéz átélni, stb.

A szociális kompetenciák fejlesztésének fontos része a nézőpontok közötti különbségek felfedezése, ehhez például páros játékokat javasolnak a kötetben: a páros egyik tagja a fényképész, a másik pedig a fényképezőgép. A fényképész kiválaszt egy fotótémát a teremben, odavezeti a csukott szemű „fényképezőgépet”, beállítja, és „lefényképezteti” vele (megszorítja a „fényképezőgép” vállát, mire a gép „lencséje”, azaz a szeme egy pillanatra kinyílik, majd visszacsukódik). Minden téma után a fényképezőgép elmondja, mit látott, és összevetik azzal, amit a fényképész látott. A megbeszélésen körüljárható kérdéskörök: ugyanazt nézték, de vajon ugyanazt is látták-e; miben hasonlított egymáshoz a két kép; miben különbözött.

A kötetben széles választékát találjuk az indulatok kezelését célzó gyakorlatoknak, amelyek tudatosítják, hogy a düh természetes érzés, és segítenek megtalálni a düh levezetésének elfogadható módját, illetve fogódzókat adnak a mások indulatainak megfelelő kezeléséhez. A mellékletek között dühmenedzsmenettel kapcsolatos szerepjátékokra találunk jó ötleteket, amelyeket szintén az adott közösségre is szabhatunk.

Az iskolai bántalmazásról szóló fejezet többek között tudatosítja a fizikai és verbális bántalmazást, foglalkozik a tévhitekkel, segít annak felismerésében, hogy adott helyzetben történt-e bántalmazás, vagy sem, valamint segít

különbséget tenni árulkodás és a bántalmazás esetén jogos segélykérő jelzés között.

FOTÓ: PIXABAY.COM

A lelki bántalmazás gyakorta előfordul az iskolában

A bántalmazás megelőzését szolgáló kötet februári kolozsvári bemutatóján a szerzők hangsúlyozták: kérésre szívesen tartanak felkészített pedagógusoknak és szülőknek. (Kapcsolat: PsihoProEdu nevű Facebook-oldal, psihoproedu@gmail.com)

KEREKES EDIT
keredit@yahoo.com

Játékosan tanulni, avagy a Sakkpallota program Nagyváradon

A magyarországi oktatási rendszerben 2013 óta választható tantárgyként szerepel a sakk, Erdélyben azonban csak elvétve találkoztak vele eddig a pedagógusok. A képzési programot a világhírű sakknagymester, Polgár Judit fejlesztette ki, a módszer a kreatív gondolkodásban és a hatékonyabb ta-

tanítási technikával érdemes részleteiben megismerkedni.

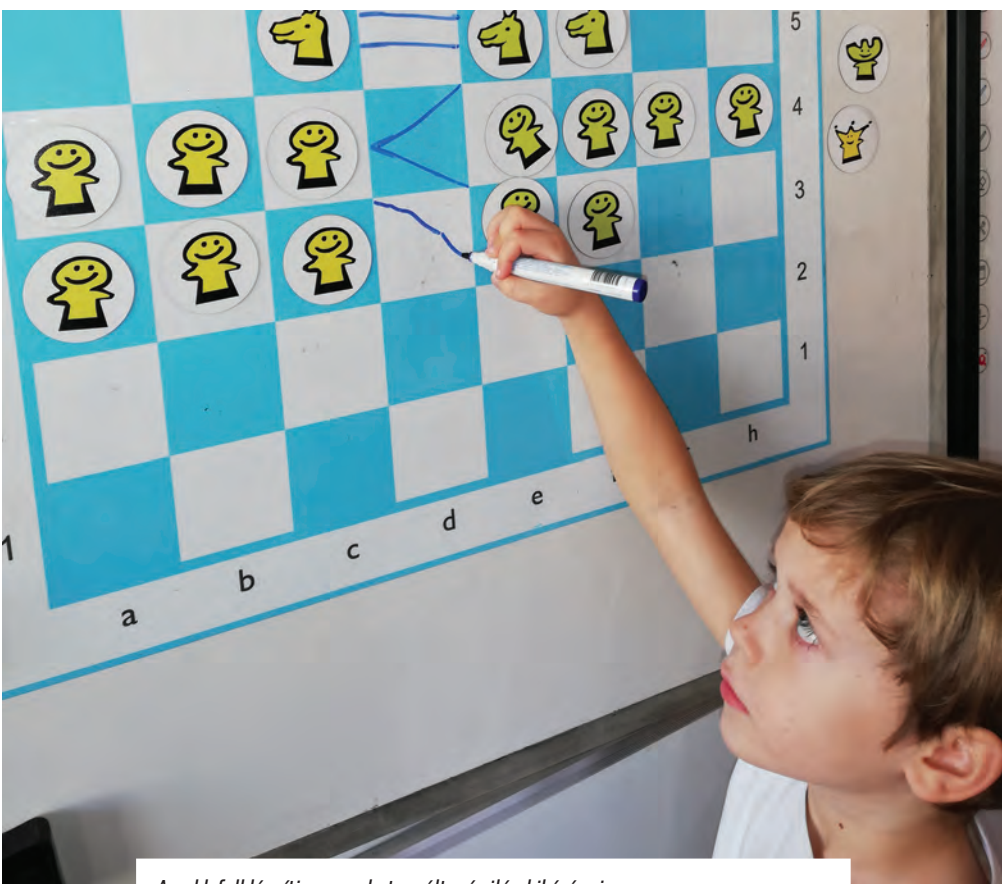
Ok-okozati, stratégiai gondolkodás

Közel tíz éve dolgozta ki egyedi képességfejlesztő módszerét a kétszeres női sakkolimpiai bajnok, a technika alapvető célja előmozdítani a tantárgyak elsajátítását,

és más ismeretekkel való behelyettesítésére. Az ehhez szükséges dialektikus, stratégiai és ok-okozati, szekvenciális gondolkodást fejlődésük korai szakaszában a gyerekek a sakktáblánál öntudatlanul tanulják meg. Nemcsak a matematikában, a logikában és a problémamegoldásban, hanem az olvasás és a szóbeli kifejezés terén is erősödnek, vagyis a sikeres sakkozás a készségek egész füzérének kedvező változását hozza magával” – áll ez a rövid ismertető a képességfejlesztő oktatási program hivatalos honlapján. Sakkozás közben ugyanakkor a gyerekek már tárolt információkat kombinálnak össze, ezeket pedig a jövőben könnyen fel tudják használni mindenfajta tanulás során.

Kilépni a komfortzónából

Nálunk országos szinten mindössze egyetlen tanintézetben, a nagyváradai Szacsvey Imre Általános Iskolában alkalmazzák a fent bemutatott tanítási eljárást. A módszert hazánkban négy lelkes nagyváradai tanító néni – név szerint Szilágyi Mária, Tunyogi Katalin, Búzasi Noémi és Alföldy Andrea – honosította meg, akiknek diákjai először találkozhattak az újszerű oktatási szemlélettel. Lapunk megkeresésére Szilágyi Mária elmondta, az illető tanítási eljárással egy Erasmus-program keretében találkoztak legelőször. „Köztudott, hogy Szacsvey Imre (Kisürögd, 1818. november 1. – Pest, 1849. október 24., ügyvéd, politikus, országgyűlési követ, az 1848–49-es szabadságharc vértanúja – szerk megj.) nagy sakkozó volt, még a kivégzése előtti estén is kedvenc kikapcsolódásának szentelte idejét. És ha már a mi iskolánk a mártír nevét viseli, kötelességünknek éreztük, hogy elsajátítsuk a sakkoktatás módszerét” – mondta el a nagyváradai tanítónő. A Sakkpallota technikáját a négy pedagógus egy nyíregyházi képzés során sajátíthatta el, az ott tanultakat pedig iskolájukban igyekeztek minél hamarabb gyakorlatba ültetni.

A sakk felkészíti a gyereket a változó világ kihívásaira

nulásban segíti a gyermekeket. Itthon egyedül a nagyváradai Szacsvey Imre Általános Iskolában alkalmazzák a módszert, kezdeményezője az a Szilágyi Mária, akinek előkészítő diákjai imádják ezt a játékos tanulási metódust. De mit is kell róla tudni pontosan, hogy zajlik egy ilyen óra, és mik az előnyei? A Sakkpallota elnevezésű

és felkészíteni a gyermekeket a változó világ kihívásaira. Polgár Judit meglátása szerint a sakk az egyik leghatékonyabb képességfejlesztési eszköz, amelyet már az óvodai évek végén érdemes megismertetni a gyermekekkel, így bevezetve őket a tudatos ismeretsajátítás világába. „A holnap győztesei azok lesznek, akik képesek az elavult gondolatok elvetésére,

Szilágyi Mária azt is elárulta a *Magyar Közoktatás*nak, hogy a szisztéma alkalmazásához néhány kelléken kívül csak egy kreatív tanítónőre van szükség, aki képes kilépni a komfortzónájából, és játékosan foglalkozni a gyerekekkel. „Nagyon változatosak ezek a tanórák, a gyakorlatok és tevékenységek meghatározása pedig teljesen osztályfüggő. A számunkra szükséges eszközök beszerzéséhez – amely néhány sakkszőnyeg, mágneses sakktáblák, Sakkpalota-kártya, sakktáblák, dobókockák, színes figurák és babzsákok – az iskolánktól kaptunk anyagi támogatást, de a szülők is nagyon szívesen adakoztak, úgyhogy hamar meg tudtuk őket vásárolni” – válaszolta a kezdeteket a nagyváradi pedagógus. Mint megtudtuk, a gyerekek nagyon élvezik a sakkórás foglalkozásokat, két-három hónap alatt megismerik a bábukat és a lépéseket, amelyek a későbbiekben nemcsak sakkozás közben, de az összeadásban, szorzásban és egyéb folyamatokban is segítik őket. „Sokszor észre sem vesszük, de ezzel a játékos gondolkodással komoly matematikai műveleteket és anyanyelvi feladatokat oldanak meg, de például játék- és mozgásórán és képzőművészeti nevelés közben is hasznosítják az itt látottakat és tapasztaltakat. Emellett a hétköznapi tájékozódásukban is hasznukra válik, hiszen könnyen eljutnak bármiféle segítség nélkül egyik pontból a másikba” – hangoztatta a sakkoktatás előnyeit a szacsvays tanítónő.

A sakkoktatás bármikor elkezdhető

Ugyan a Sakkpalota módszerének elsajátításához idő és energia szükséges, ez mindenképpen megéri az örömteli gyermekarcok láttán. „Véleményem szerint ezzel a módszerrel rövid időn belül jelentős eredményeket lehet elérni” – vélekedik a partiumi oktató. A tanítónő tapasztalatai szerint a sakkoktatás bármikor bárkivel elkezdhető, és bár nagyobb korban nyilván gyorsabb lépésekkel lehet haladni – a gyerekek figyelmét ugyanúgy leköti, és élvezettel csinálják életkortól függetlenül. Bár jelenleg heti egy választható óra keretében tanulható a tantárgy, gyakorlati haszna a többi, kötelező óra keretében is megmutatkozik. „A gyerekek akarva-akaratlan alkalmazák a sakk során tanultakat a többi tantárgy esetében is. Ugyanakkor sokszor visszacsatolnak az ottani foglalkozáson

tapasztaltakra, sőt követelik is, hogy inkább abból a munkafüzetből tanuljunk” – mesélte nevetve a sakkoktatás pozitív hatásait Szilágyi Mária. A Sakkpalota program hosszú távú terveiről is beszélt nekünk a nagyváradi pedagógus, aki bízik abban, hogy minél több tanintézetbe eljut ennek a remek kezdeményezésnek a híre, és alkalmazzák is. „Tanítótársaimmal egyetemben az a célunk, hogy a Szacsvey Imre Általános Iskola az első romániai Sakkpalota referenciainstítút legyen, ahonnan bátran meríthetnek ötleteket és hasznos tippeket a vál-

A logikus gondolkodást is segíti

Gergely P. Alpár, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Filozófia Intézetének doktorandusa, szemináriumvezetője korábban a sajtónak kifejtette, mennyire hasznos lenne a sakkoktatás bevezetése az iskolákba. „A nyugati (racionalis) kultúra egyik alapja a logikus gondolkodás. Ennek ellenére a logika heti egy-, elvétve kétórás tantárgyként jelenik meg a középiskolai oktatásban, és a diákok így is csak kilencedik osztályban, vagyis egy évig tanulják. Mondanom sem kell, ez ép-

A módszert alkalmazók szerint a sakkoktatás bármelyik életkorban elkezdhető

lalkozó kedvű általános iskolai tanítók” – mondta el a sakkoktatással kapcsolatos elképzeléseket a *Magyar Közoktatás*nak interjúalanyunk.

És hogy választható tantárgy helyett kötelezővé kellene-e tenni a Sakkpalota programot? „Egyértelműen nem. Mert ami kötelező, az elveszíti varázsát, és a gyerekek is nehezebben fogadják el, ha valamit muszájból kell megcsinálni. Nagyon sok dicsérő reakció érkezik a szülőktől, akiknek otthon mesélnék a gyerekek erről a fajta tanulásról, sőt otthon is igénylik az ilyen jellegű foglalkozást. Félek, hogy előírt tananyagként messze nem lenne ilyen népszerű a kicsik körében” – összegzett a nagyváradi pedagógus.

pen arra elég, hogy a legszükségesebb dolgok megemlítésre kerüljenek. Ha viszont igaz az, hogy az életünk minden szinten logikusan van berendezve, akkor a logikával nemcsak logikaórán találkozunk, hanem másutt is. Így logikával találkozunk a matematika-, fizika-, földrajz-, biológia-, közgazdaságtan-, illetve nyelvórákon is; vitakörökön, drámaórán. A logika szerves része az életünknek” – hangsúlyozta Gergely P. Alpár, kiemelve: a sakk sokat segíthet a logikus gondolkodásban.

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

A mesék a királynál is hatalmasabbak

Székely népviseletbe öltözött másodikosok lelkesen, magabiztosan vagy éppenséggel olykor kis izgalommal a hangjukban, bátran szembenézve a zsűrivel, vagy a közönségre szegezve tekintetüket mondták kedvenc meséiket februárban, a Maros megyében megszervezett Nagypó mesefája címet viselő mesemondó versenyen. Nem haladhatták meg a három percet, és ezt valamennyiüknek sikerült is betartaniuk. Egymást türelmesen hallgatták végig, a végén pedig, amíg a zsűri meghozta a döntését, társasjátékkal, közös mókázással ütötték el az időt.

Számos településen versengtek a kis mesemondók

Marosvásárhelyen, Nyárádszeredában, Dicsőszentmártonban, Szovátán, Szászrégenben, Segesváron, Marosludason szervezték meg februárban a mesemondó versenyt, amelybe bekapcsolódott a megye szinte valamennyi magyar tannyelvű második osztálya. Marosvásárhelyen, körzetekre osztva, 5 központban tartották meg a kis mesemondók versenyét, amelyre a résztvevők

felkészülve érkeztek, a verseny szoros volt. Egy-egy körzethez a marosvásárhelyi iskolák mellett a közeli települések iskoláit is beosztották. A 4-es számú körzetben, a 3-as Számú (George Coșbuc) Általános Iskolában a házigazdák közül a Mihai Viteazul, a Tudor Vladimirescu, a Romulus Guga, a jeddi Benedek Elek, a koronkai Tholdalagi Mihály, a backamadarasi Kiss Gergely, a kendi Sámuel József Általános Iskola, a Nyárádgálfalvi, a Székelyvajai, a Szentgericei Általános Iskola, a balavásári Török János, valamint az Ákosfalvi Általános Iskola másodikosai mérték össze felkészültségüket, mesemondó képességüket. A gyerekeket felkészítő tanítók László Gabriella (Romulus Guga Ált. Isk.), Péter Kinga (Mihai Viteazul Ált. Isk.), Gyarmati Harmath Katalin (Tudor Vladimirescu Ált. Isk.), Fülöp Rezső (Tholdalagi Mihály Ált. Isk.), László Júlia (Székelyvaja), Bandár Liliana (Ákosfalva), Molnár-Kovács Emese (George Coșbuc Ált. Isk.), Vajda Csilla Ottilia (Sámuel József Ált. Isk.), Pap Enikő (Nyárádgálfalva), Menyhárt

Éva-Enikő (Török János Ált. Isk.) és Kardos Ildikó (Szentgerice) voltak.

A sárkány aranyalmája

A szervezők – Pálfi Ibolya, Szigeti Anna-Mária, Trif Anna Izabella, Molnár-Kovács Emese tanítók és Vágási Zsuzsa biológiatanárnő – nevében Sánta Mária-Zita tanítónő köszöntötte a versenyzőket, akiket a felkészítő tanító mellett egy-egy szülő is elkísért. A ver-

**Álomport szórt a lányok-
ra, akik azonnal elaludtak,
akárcsak a rájuk vigyázó
vitéz is. Az almákat ezek
után leszedte.**

senyhez, a mesék világához a házigazdák, a George Coșbuc Általános Iskola 2. C osztályosainak kis meseelőadása adta meg a hangulatot. Az előadás barokk körtáncsal kezdődött, amelyet Hayasi Akio és Katalin tanított be a

Kádár Annamária pszichológus: A mese és a személyes történetek

Az óvodai élet mindennapjait átszövi az anyanyelvi és a mozgásos nevelés, amely azt a viszonyrendszert közvetíti, ahogy mi magunk a világhoz viszonyulunk. Ezért van olyan nagy szerepe annak, hogy szülőként, pedagógusként mit és hogyan mesélünk gyermekeinknek az életről, önmagunkról, embertársainkról, a próbatételekről, a megküzdésről. Olyan kincssel ajándékozhatjuk meg a gyermekeket, amelynek egész életükben nagy hasznát veszik majd: az életmesék, a személyes történetek megformálásának és megosztásának képességével. A koherensebb élettörténeti narratíva segíti

a gyermeket az érzelmi intelligencia faktorainak – a küzdőképességnek, a rugalmasabb alkalmazkodóképességnek és az önbecsülésnek a megalapozásában. Azok, akik jobban ismerik a családjukról, családtagjaikról szóló történeteket – még akkor is, ha ezek nehézségekkel, tragédiákkal terhesek –, akik gyakrabban idézik föl ezeket, és mindennek dacára alapvetően pozitívan viszonyulnak hozzájuk, magasabb önbecsüléssel rendelkeznek. A mese az érzelmi intelligencia fejlesztésének legfontosabb eszköze, olyan lelki táplálék, amely életre szóló nyomokat hagy a gyermekben. Egyrészt

a mesélés sajátos szituációja, bensőséges hangulata adja meg az érzelmi biztonságot, azt a nyugodt, csendes és szeretetteljes légkört, amelyben meg lehet pihenni, el lehet lazulni, a rítust, amivel le lehet zárni egy mozgalmas és eseménydús napot. Ám a kisgyerek a mesehallgatás során nemcsak a szülőre, hanem befelé is figyel, saját vágyainak megfelelő fantáziaképet alkot, ami segíti őt a nap folyamán felgyűlt belső feszültségei, negatív érzései, félelmei feldolgozásában. Adjuk hát meg neki a lehetőséget arra, hogy az égig érő fa csúcsára kis kanászként felkapaszkodhasson.

gyerekeknek. Ahogy Molnár-Kovács Emese tanítónő bevezetőjében elmondta, a mesedarabbal a múltba pillantanak vissza, pontosabban egy királyi palotába. Ott élt a király és a királynő a három lányával, udvartartásával, lovagjaival. A királyi kertben volt egy aranyalmafa, amelynek gyümölcsét féltette a király, és lányait bízta meg, hogy őrizzék azokat, illetve egy lovagot is felkért, hogy vigyázzon a lányaira. Csakhogy a közelben lakott egy sárkány is, aki szintén az aranyalmára vágyott. Hogy akadálytalanul leszedhesse a gyümölcsöt, álomport szórt a lányokra, akik azonnal elaludtak, akárcsak a rájuk vigyázó vitéz is. Az almákat ezek után leszedte, egyetlen darabot sem hagyott a fán. Tehát vissza kellett azokat szerezni. A sárkány – akit a tanítónő személyesített meg – azt ígérte, hogy aki szép mesét mond neki, annak ad egy aranyalmát. És ezzel el is kezdődött a mesemondó verseny. A mesét csendben kell hallgatni, áhítattal, mert a mesék a királynál is hatalmasabbak, örök életűek – hangsúlyozta Kányádi Sándort idézve Sánta Mária Zita tanítónő.

A kisgyerek a mesehallgatás során nemcsak a szülőre, hanem befelé is figyel, saját vágyainak megfelelő fantáziaképet alkot, ami segíti őt a nap folyamán felgyűlt belső feszültségei, negatív érzései, félelmei feldolgozásában. Adjuk hát meg neki a lehetőséget arra, hogy az égisz erejéig csúcsára kis kanászként felkapaszkodhasson.

Hibátlan szövegismeret, helyes beszéd

A zsűri – Lészai Ildikó, az iskola magyar tanára, Benedek Zsuzsa óvónő, Jánosy Zsuzsanna Judit tanítónő, Mátyás Emőke Éva és Csizmadia Irma tanár – 22 kisdíák meséjét hallgatta végig. Közben tartottak

egy szünetet, amikor a gyerekek megpihenhettek. Sok magyar népmese hangzott el, többek közt a lusta asszonyról, a ravasz sünről és a nyúlról, a kiskakas gyémánt félkrajcáráról, a kismalacról, aki túljárt a farkasok eszén, a csikótojásról, a furfan-

A zsűrinek nem volt könnyű dolga, – hangzott el verseny legvégén, a kiértékelő –, nehéz volt a mesemondókat rangsorolni, de ki kellett választani azt a három versenyzőt, aki továbbjut a megyei szakaszra. A dícséretet átadása

„A királyi kertben volt egy aranyalmafa, amelynek gyümölcsét féltette a király, és lányait bízta meg.”

gos lányról, a kisgömböcről, a nagyotmondó legényről, a három selyp leányról, a fejszekásáról, a kőlevesről, a király bolondjáról, a halálról és a vénasszonyról. Minden mese után Molnár-Kovács Emese mint sárkány egy-egy aranyalmával ajándékozta meg a mesemondókat. A zsűri a következő szempontok szerint értékelte a versenyzőket: magyar népmese, hibátlan szövegismeret, tiszta, helyes beszéd, – a beszédhibát a zsűri lepontozta. Ugyanakkor értékelte az előadásmód és arcjáték összjátékát: lehetőleg gesztusok nélküli mesemondást, az arcjáték legyen a szöveg kísérője, teremtsen a mesélő kapcsolatot a közönséggel, megfelelő hanghordozással és hangerővel érzékeltesse a közvetlen és közvetett beszédet. Értékelte a levegővel való gazdálkodást, és azt is, ha a mesélés időtartama nem haladta meg a három percet.

után a három továbbjutót díjazták: az első díjat Balogh Hajnal Kinga nyerte a Mihai Viteazul Általános Iskolából, a második díjat Balázs Dóra Rebeka, a Romulus Guga Általános Iskola tanulója, míg a harmadik helyezett Lunka Enikő Klaudia, az Ákosfalvi Általános Iskola kisdíákja volt. Ahogy Molnár-Kovács Emese tanítónő elmondta, a megyében a körzeteket minden évben a tanfelügyelőség jelöli ki, illetve osztja el a versenyzőket, hogy arányos legyen a jelenlét valamennyi iskolában. Egy-egy iskola körülbelül háromévente szervezi meg a versenyt.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

„Nagyapó mesefája” – mesemondók Maros megyében

FOTÓK • HAÁZ VINCE

A produkciókra az István, a király iskolába megy című verseny honlapján lehet szavazni

Erdélyi diákok a rockopera vonzásában

Számos erdélyi résztvevője van az István, a király iskolába megy című online versenynek, amelynek keretében a diákok megmutathatják énektehetségüket. Kolozsváron nagy érdeklődés övezi a kezdeményezést, a Szilágyságban lelkesen készültek a diákok.

István, a király iskolába megy címmel szervezik azt a nemzetközi versenyt, amely határokon átváltoztatva nyújt lehetőséget a tehetséges gyerekek és iskolák csoportok bemutatkozására. Mindezt úgy, hogy közben a fiatalok megismerik a középkori Magyarország viselettörté-

Én biztattam őket a jelentkezésre, mert gyermekkoromban életem része volt ezt a mű, ezen nőttem fel. Nagy örömmel fogadtam, hogy ők is ismerik. Nem kellett senkit ügymond nyaggatni, nagyon szívesen tanulták a dalokat. Ismerve hangterjedelmüket, én ajánlottam nekik a különböző szerepeket.

netét, Szent István udvartartását. A diákok szemszögéből nézve a rockopera jeleneteinek eljátszása lehetőséget nyújt hagyományaink, történelmi értékeink újraértékelésére, mindemellett pedig tehetségkutató szerepe is van. A megmérettetés online zajlik, és a verseny honlapján (www.iskolasisztvan.hu) március 19-ig a csoportos előadásokra, március 31-ig pedig a szólisták produkcióira lehet szavazni.

Összesen száz Kárpát-medencei település kapcsolódott be a versenybe, Erdélyből 13 szólista és öt iskola jelentkezett. „Érdekes, hogy Erdélyből a legtöbb kisfiú Koppány szerepére, míg Magyarországról a legtöbben István szerepére

jelentkeztek” – mondta Rosta Mária producer. Már első nap 24 ezren szavaztak a feltöltött videókra, reményeik szerint a szavazás végéig az egymillió voksot is eléri a produkciók. A rockopera átdolgozását Erdélyben is színpadra viszik a nyár folyamán, amelyben az itteni jelentkezők alakítják majd a szerepeket helyi rendezők és koreográfusok segítségével, a helyszínről és az időpontról később döntenek – részletezte Rosta Mária. Hozzátette, nagyon imponál neki az, hogy Erdélyben ennyire szeretik az István, a királyt, hiszen minden idők legnagyobb rockopera-előadása is itt volt 2003-ban a csíksomlyói Nyeregben, amikor közel ötszázezer néző vonult ki a helyszínre.

Versailles-ba viszik a nyerteseket

Az iskolák egy-egy 20–25 perces jelenetet tölthettek fel, a 6–16 éves diákok pedig szólóprodukciókkal jelentkezhetnek István, Koppány, Sarolt, Táltos, Réka, Gizella vagy Laborc szerepére egy-egy megadott dallal. A második fordulóra három-három produkciót választ be a szakmai zsűri, és a nyertes előadásokat május 15-én teszik közzé. A négy jelenet előadói közül jelenetenként egy csapat kerül ki győztesen, a szólisták közül pedig szerepenként egyet-egyet választanak ki – olvasható a versenyleírásban. A négy győztes csapat és a nyertes szólisták a nagyszínpadi bemutaton kívül értékes jutalomban részesülnek: elutazhatnak Párizsba, ahol megnézik Versailles-ban a trianoni békeszerződés helyszínét, emellett Disneylandben is eltöltenek egy napot. Lesznek különdíjasok is, akiket Szörényi Levente és Bródy János választanak ki a nekik legjobban tetsző szólóprodukciók alapján.

Ők lehetőséget kapnak zenei továbbtanulásra egy éven át. A négy győztes iskola felkészítő tanárainak munkáját iskolánként összesen egymillió forinttal honorálják.

A Szörényi Levente és Bródy János közreműködésével indult tehetségkutatóban az István, a király magyar rockopera egyik részletét kellett előadni.

Rockopera-népszerűsítés a kincses városban

A csoportos mezőnyben nagyenyedi, gyergyószentmiklósi, kézdiszentléleki iskolák csapatai is indultak, a szólisták között pedig találunk marosvásárhelyi, kolozsvári, csíkfalvi, kézdiszentléleki, csíkszentdomokosi diákokat. A kincses városi János Zsigmond Unitárius Kollégiumból például nyolc tanuló jelentkezett. Négyen hatodik osztályból: Páka Imola – Gizella, Fall Dóra – Réka, Csete Borbála – Sarolt, Gündisch Anna – Sarolt; nyolcadikból: Kocsis Barbara – Réka, Bakó Zsolt – István; kilencedikből: Kiss Hunor – István; tizedikből: Nagyosi Mátyás – István.

„Amikor megtudtam, hogy indul az István a király iskolába megy verseny, azért akartam jelentkezni, mert szeretem a rockoperát, s örülnék, ha játszhatnék benne. Fontosnak tartom, hogy a fiatalok körében is népszerűbbé tehetjük ezt a műfajt. Több barátom is érdeklődik most, és támogatnak. István szerepére pedig azért esett a választásom,

mivel az ő énekei a legszebbek, és ugye ő győzte le Koppányt” – magyarázta Nagyosi Mátvás.

Fodor Ilka Borbála zenetanárnő elmondta, a diákok nagyon tehetségesek, egyénileg tanulták meg a dalokat és szövegeket. „Én biztattam őket a jelentkezésre, mert gyermekkoromban életem része volt ezt a mű, ezen nőttem fel. Nagy örömmel fogadtam, hogy ők is ismerik. Nem kellett senkit úgymond nyaggatni, nagyon szívesen tanulták a dalokat. Ismerve hangterjedelmüket, én ajánlottam nekik a különböző szerepeket, de rájuk bízam a választást, kipróbálták a dalokat, és végül mindannyian egyformán választottunk” – fogalmazott a pedagógus. Hozzátette, a két középiskolás versenyzőt a líceumban tanító zenetanár kollégája, Ördög Ödön készítette fel. A próbafolyamatokat már év elején elkezdték, sőt már a karácsonyi vakációra felhagyták „házi feladatként” a daltanulást. „Ötven-ötven százaléban számít a szavazatok száma és a zsűri értékelése, úgy tudjuk április elején derül ki az első forduló eredménye. A második szakaszban már duettekkel lehet versenyezni. Attól függetlenül, hogy a diákok továbbjutnak, vagy sem, mindannyiunk számára élmény volt a dalokat tanulni, ezzel a művel foglalkozni” – részletezte a zenetanárnő.

Szilágysági diáktehetségek is jelentkeztek

A szilágynagyfalui Petri Mór Technológiai Líceum elemista diákjai is részt vesznek az István, a király iskolába megy című versenyen. Farnas Edina Mária biológia szakos tanárnő elmondta, az online versenyben részt vevő (0–4. osztályos) diákok tagjai a Szilágymegyei Községben működő Kéknefelejcs Multikulturális Társaságnak. Kifejtette, a gyerekek nagy odaadással járnak a péntek délutáni próbákra, és ugyanolyan lelkesedéssel készülnek minden egyes helyi fellépésükre. „Néhány év alatt odaadó, összetartó kis csapat kovácsolódott össze. Együtt izgultak a fellépések előtt, együtt örültek, és néha szomorogtak, ha valami nem a tervek szerint alakult. Megtanulták egymást tisztelni, csapatként működni, amit örömteli volt látni, ugyanis a gyerekek csak 6–10 évesek, és sokan már ötéves koruk óta járnak ebbe a közösségbe” – fogalmazott a

pedagógus. Hozzátette, amikor elolvasta a felhívást arra gondolt, hogy a csapat oszlopos vezetőjének, mindenki Babu nénijének, energiájával, odaadásával és a gyerekek lelkesedésével kivitelezhető lenne ez a produkció. Amikor a szervezők megírták, hogy szívesen veszik a szilágysági iskola és a Kéknefelejcs

koronája, a Szent Korona, valamint egyes jelmezek az eredeti rockoperában láthatók teljes másai.

„Az első próbákon még nem tudtuk, hogyan fogjuk ezeket a gyerekeket betanítani, valamint a zenei hallásukat fejleszteni annak érdekében, hogy méltóképpen előadhassák a produkciót.

A szilágynagyfalui Petri Mór-iskola kisdíákjai is versenyeznek

társaság közös nevezését, elhatározták, hogy belevágnak.

A Szörényi Levente és Bródy János közreműködésével indult tehetségkutatóban az István, a király magyar rockopera egyik részletét kellett előadni az Ezredforduló című drámája alapján. A Petri Mór-iskola a szereposztáskor az István, a király című részletet kapta, amelyet zenés produkcióban kellett előadniuk az eredeti rockopera alapján 25 percben. A szereplőlistát 24 gyerek névsorával küldték el, valamint beneveztek egy szöveget, az első osztályos Farnas Karola Edinát, aki Réka szerepében – Koppány lánya – indult a versenyben. Ugyanezt a szerepet adta elő a csoportos produkcióban is.

Farnas Edina Mária arról is beszámolt, hogy a gyerekek mindenféle zenei alapképzettség nélkül, valamint képzett zenetanár segítségével tanulták meg a dalokat. A próbákat Gábor Mária, a Kéknefelejcs mentora vezette, az iskola részéről pedig ő segített. A koreográfia, valamint a gyerekek korhű jelmezei szintén Gábor Máriának köszönhető. Sarolt és Gizella

A gyerekek életkorát tekintve egyáltalán nem bizonyult könnyű feladatnak, de lassacskán gyönyörű darab kerekedett ki a próbákon, a gyerekek egyre magabiztosabbak voltak, az utcán, szünetekben, reggel és este énekelték a dalokat” – részletezte a pedagógus. Hozzátette, szülőként és tanárként csodálattal töltötte el, hogy a gyerekek mennyire megszerették, és ezzel egy időben megismerték, ezt a darabot. Elmesélték a tanítóknak a próbákat, a készülődést, sokan közülük pedig bátorították őket, és izgatottan várták, hogy láthassák a produkciókat. Az iskola vezetősége is besegített a próbák szervezésében. Farnas Edina Mária szerint forgatás előtt a gyerekek nagyon izgatottak voltak, otthon és az iskolában egyaránt számukra minden az István, a királyról szólt.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

„Óriási rejtély a nő, az őszinteség is a tisztelet jele” – diákok az illemről

Miben áll a nemek iránti illem? Mi számít udvariasságnak? Mi számít udvariatlanságnak? – ezekre a kérdésekre kerestük a választ a gyergyószentmiklósi Vaskertes iskola két végzős osztályával. A tanintézet dísztermében félszáznyi nyolcadikoskal rendhagyó osztályfőnöki órán beszélgettünk az egymás iránti tiszteletről, a nemek iránti illemről. Volt, aki röviden, egy mondatban fogalmazta meg véleményét, akadtak olyanok is, akik nem rejtették véka alá mondandójukat, bátran vállalták gondolataikat, néhol elvárásaikat fogalmazták meg, vagy az éppen aznap történt udvariatlanságnak tartott történetet mesélték el. Mint kiderült, a fiúknak türelmesnek kell lenniük a lányokkal. A lányok pedig elvárják az udvariasságot és a virágot is. A fiúk azt mondták, nem felejtik el, hogy március 8-án, a nők napján, a lányoknak is virággal kedveskedjenek. A különböző meglátások mellett egy dologban azonban egyetértettek a fiatalok: olvasni lehet a nemek iránti tiszteletről, udvariasságról, viszont a szülők által nyújtott példa, minta, az otthoni hét év meghatározó.

Rövidke vélemények egy csokorban

A serdülő fiatalokat foglalkoztató problémára is rávilágít a pár rövidke válasz, melyek csendben, visszafogottan vagy éppen harsányan hangzottak el.

– Ha én megadom valakinek a kellő tiszteletet, illendően viselkedek, akkor elvárom azt, hogy ő is ugyanúgy viselkedjen.

– Ne kiabáljon velem senki, mert én sem szoktam, ez udvariatlanság.

– Mit illik? Mit nem illik? – az úgy jön magától.

– Ha például egy lány éppen menstruál, akkor a fiúk úgy viselkednek, mintha valami úrlény lenne, hát pedig ebben nincs semmi földön kívüli. Úgy gondolom, ez tisztelet kérdése.

– Egy lány mindig vállalja az érzéseit, ne szégyellje. Ha őszinte, ez már tisztelet jele a fiú iránt.

– Egy fiú legyen mindig kedves, és ha bemutatom a szüleimnek, legyen udvarias, tisztelje a nőket.

– Egy fiú, egy férfi legyen udvarias, vigyázzon a kedvesére, tisztelje, és gondoskodjon a családjáról, lehetőleg ne tegyen olyat, amivel megbántaná.

– A gyerek köszön előre a felnőttnek, a férfi köszön előre a nőnek, a fiú is megteheti a lány osztálytársaival szemben, és ez máris egy dolog a nemek iránti illemről. Ezt már kiskorban meg kell tanulni.

– Nem zavar, hogy ha másodiknak megyek be egy helyiségbe, nem feltétlenül kell előre engedjenek a fiúk, ez az iskolában nem okoz különösebb problémát, de a tisztelet nem csak ebben nyilvánul meg.

– Miben áll a nemek iránti illem? A fiú ne legyen lekezelő, és ha már egy társaságban vagyunk, ne csak a lányok viselkedjenek rendesen.

Orbán Roland

Például nem szólunk közbe, amikor más beszél, nem vágunk egymás szavába. A szüleinkkel szemben sem viselkedünk úgy, hogy mindenbe belekötögyünk. Nem könnyű a lányokkal boldogulni, és néha félrevezető a viselkedésük. Rejtélyesek a lányok, de a tisztelet mindenkinek kijár, legyen az lány vagy fiú.

Van olyan, hogy fiúkként látjuk, hogy egy lánynak valami baja van, de nem mondja el. És igazából meg is tudnánk oldani a problémát, ha elmondaná, de nem, makacsul nem mondja, és akkor nem tudunk segíteni. Ezt végül is nem udvariatlanságként élik meg a fiúk, viszont nagyon rossz. Óriási rejtély egy nő. Türelmesnek kell lenni.

Fórika Norbert

Béres Villő Emese

Az emberség alapja az egymás tisztelete. Az, hogy mindenki egyedi, más, azért kijár a tisztelet. Fontosnak tartom, hogy a fiúk, a férfiak tiszteljék a nőket, még ha fizikailag gyengébbek is a nők. A régi időkben, például a szüleink fiatalkorában, sokkal inkább tisztelték egymást az emberek, nemcsak a fiúk a lányokat, hanem úgy általában egymást jobban tisztelték, elfogadták az emberek.

Mi lányok megbeszéljük, ha a fiúk pofátlanul viselkednek, gyakori téma, és van, hogy megmondjuk nekik. Felfogják, hogy nem kellett volna, de sajnos volt rá példa, hogy ugyanazzal a problémával, tiszteletlenséggel újra találkoztunk. Az iskolán kívüli közösségben, baráti társaságban is előfordul az udvariatlan viselkedés. Úgy gondolom, hogy annak a sokat emlegetett mondásnak – melyet román nyelven szoktunk emlegetni, ha olyant tapasztalunk –, hogy „cei şapte ani de acasă”, vagyis az otthoni hét év, igenis van alapja. Az embernek kiskorában, szüleitől, a családban kell megtanulnia, hogy mi a tiszteletet, mi az udvariasság, hogy mit illik, és mit nem ember-társunkkal szemben.

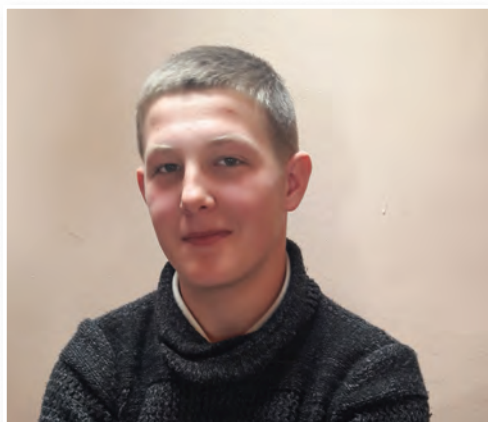
Nagyon fontosnak tartom a kölcsönös tiszteletet, az egymással való törődést, a kis figyelmességeket. Nem kell különösebben ajándékokkal elhalmozzanak, elég, ha csak normálisan viselkednek. Én például nagyon örülök, ha virágot kapok. Minden héten egy csokor virág! Miért ne?

Mera Andrea Brigitta

A minimum, hogy előreengedjük a lányokat az ajtónál, ez a tisztelet jele. Barátságosak kell lennünk a lányokkal, és én igyekszem is. Ha egy társunknak rossz napja van, akkor meg lehet kérdezni, mi bántja, és meg lehet vigasztalni. Nem kell cikizni. Kedvesnek kell lenni a lányokkal. És ha egy társunk túl messzire megy, nagyon udvariatlanul viselkedik, akkor le is kell állítani, volt erre is példa. Megbeszéljük, hogy ez már sértő, és abba kell hagyni. Ha egy lánynak születőnapja van vagy névnapja, akkor figyelmesebbnek kell lenni, elvárják, és úgy gondolom, ez így van rendjén. Március 8-án pedig virággal köszöntjük. Viszont bánt, ha egyes lányok nagyképűek, vagy durván viselkednek, esetleg agresszívek.

Gergely Róbert

Az udvariasságot, az embertársunk iránti tiszteletet, az illetet nem föltétlen a könyvekből kell tanulni, hanem otthonról, a családból kell hozni, persze lehet olvasni is róla. A lányokkal szembeni udvarias viselkedés kötelező, az egymás iránti tisztelet pedig alap. A lányokkal szemben is tisztelettel kell lennünk, akár a szüleinkkel szemben, persze a családban teljesen más. A szülőknek járó tisztelet nem ugyanaz, mint a lányokkal szembeni udvariasság. Nem könnyű a lányokkal, van, hogy a fiú mindent megtesz, udvarias, de a lány nem. Végül is a lányok is tisztelettel kellene hogy legyenek a fiúk iránt.

Kolumbán András

Nagy Zoltán nagyváradai matematikatanár módszereiről, pedagógusi hitvallásáról

Rendkívül zsúfolt a mai oktatási rendszer

Idestova negyven éve tanít gyermekeket matematikára, de a nagyváradai informatikaoktatásban is úttörőnek számít. Bár hamarosan eléri a nyugdíjkorhatárt, mégsem hagyja maga mögött az oktatást, hiszen egyedinek számító, egyéni fejlesztésű elektronikus példatárát szeretné minél több diákkal megismertetni

Nagy Zoltán: „a matematikához nemcsak tehetség kell, hanem szorgalom és munkabírárs is”

és használatára sarkallni őket. Nagy Zoltánnal, az Ady Endre Elméleti Líceum matematikatanárával beszélgettünk.

– *Hogyan indult a tanári pályája, és miért éppen a matematika lett az a tárgy, amely mellett lehorgonyozott?*

– Székelyföldi gyökerekkel rendelkezem, középiskolámat Székelyudvarhelyen végeztem el szuperreálosztályban, így nyílegyenes volt az út a matematikai pálya felé. Az már csak külön adalék volt, hogy nagyon jól szót értettem a gyermekekkel, így nem is volt kérdés a pályaválasztás. Akkoriban még nagyon nehéz volt bejutni az egyetemre, de a szilárd alapoknak köszönhetően elsőre vettem az akadályt.

– *Udvarhelyszékiként került Nagyváradra, mennyire volt ez nagy változás, illetve hogyan sikerült a beilleszkedés?*

– A feleségem érmelléki, akit Kolozsváron ismertem meg az egyetemi évek alatt, és már akkor eldöntöttük, hogy együtt tartunk, bárhová is sodor az élet. Én végeztem hamarabb, a közös megállapodás pedig az volt, hogy Székelyudvarhelyen vagy Nagyváradon táborzunk le. 1981-ben diplomáztam, abban az évben azonban nem hirdettek meg szabad matematikatanári katedrát Udvarhelyen, így a Partiumba költöztünk. Szerencsére hamar feltaláltam magam, és nem okozott különösebb gondot az integrálódás.

– *Egész életében ugyanott, az Ady Endre Elméleti Líceumban tanított. Soha nem érezte azt, hogy környezetváltásra lenne szüksége?*

– Ez nem fogalmazódott meg bennem, ugyanis a matematikaoktatás kihívásokban gazdag. Emellett újító embernek tartom magam, a Gábor Dénes Informatikai Főiskola kihelyezett nagyváradai tagozatának vezetője voltam, valamint hathatós segítségemmel érkezett meg az első Bihar megyei iskolai személyi számítógép is.

– *Utóbbinak érdekes a története, elmesélné néhány szóban?*

– Hogyne. 1985-öt írtunk, akkoriban pedig nagyon körülményesen lehetett beszerezni egy ilyen szerkezetet. Az első informatikai képzésre 500 tanuló jelentkezett, nagyrészt mind el is jöttek, de csalódottá váltak, amikor megtudták: ők most nem fognak leülni a gép elé, és játszani rajta, hanem első lépésként egy kis elméletet tanulunk. A második ilyen foglalkozásra a résztvevők létszáma igen megcsappant, nagyjából ötvenen jöttek el, míg a végén mindössze húsz fő jutott el oda, hogy személyesen is kipróbálhassák, mit is tud egy ilyen eszköz.

– *Ugyanakkor tudtommal jelentős szerepe van a jelenleg legnépszerűbb nagyváradai magyar középiskola rendszerváltás utáni sorsának alakulásában is...*

– Tény, hogy a '89-es események után elég sokat utazgattam Kolozsvárra és Bukarestbe az iskolánk érdekében. Az intézményünk kommunizmusbeli történetéről annyit érdemes tudni röviden, hogy vegyes tannyelvű volt, és egy bizonyos Mogyorós Sándorról (aki később Alexandru Moghioroșra változtatta nevét) nevezték el, illetve 5-ös számú ipari líceumnak is hívták. A rendszerváltás után egyértelmű volt a magyar közösség célja: ismét a város vezető magyar tannyelvű iskolájává tenni az intézményt. Az alapelképzelés az volt, hogy többé nem indítunk román osztályt, így négy év alatt „kikopnak” az iskolából a román anyanyelvű diákok, de néhányan sokkal gyorsabb változást akartunk. Meglepő, de alig pár nap alatt sikerült igenlő választ kapnunk elképzelésünkre a minisztériumtól, így még 1990. január 24-én sikerült elérni a színmagyar intézmény létrejöttét Ady Endre Elméleti Líceum néven. Ezzel egy időben az iskola román diákjai sem maradtak fedél nélkül, a tűzoltósággal szembeni épületben, a mai Aurel Lazărben kaptak helyet, úgyhogy tiszta lelkiismerettel tettük mindezt.

– *Ki az az ember, akire felnéz és példaképként tekint rá?*

– Székely Győző kolozsvári kolégámra és barátomra gondolok így. Ugyan gépészmérnöki diplomája van, mégis tankönyvkiadói és -gondozói minőségében ért el olyat, amelyet nagyon kevesen tudnak utánózni. Véleményem szerint az ő munkássága nélkül a mai erdélyi magyar gyermekek sokkal elveszettebbek lennének a világban megfelelő információforrás hiányában.

– *Miben különböznek a mai gyerekek a húsz-harminc évvel ezelőttiektől?*

– Úgy látom, hogy mind szakmailag, mind erkölcsileg óriásit változott a világ az említett időszakban. Szakmai szemmel nézve a mai gyermekeket sokkal több impulzus éri a technológiai fejlődések miatt, sokszor nem tudják megkülönböztetni a valós információkat a tévesektől. Ugyanakkor pályaválasztási szempontból is nehezebb a dolguk, hiszen rengeteg a lehetőség, és képtelenek eldönteni azt, hogy valójában mi is érdekli őket. Erkölcsileg ugyanakkor sajnos ki kell mondani, hogy a tanári társadalom nagyon felhígult: sokszor hallani azt, hogy valaki csak azért megy el tanítani, mert semmi máshoz nincs affinitása. Így az oktatók egy része az iskolában sem tudja kivívni magának a tiszteletet a gyermekek szemében, az állásuk nincs sem megfizetve, sem megbecsülve. Ez pedig demotiváló az oktatók és a diákok számára is, rányomja bélyegét az egész rendszerre.

– Véleménye szerint mi tesz egy gyermeket jó matekossá?

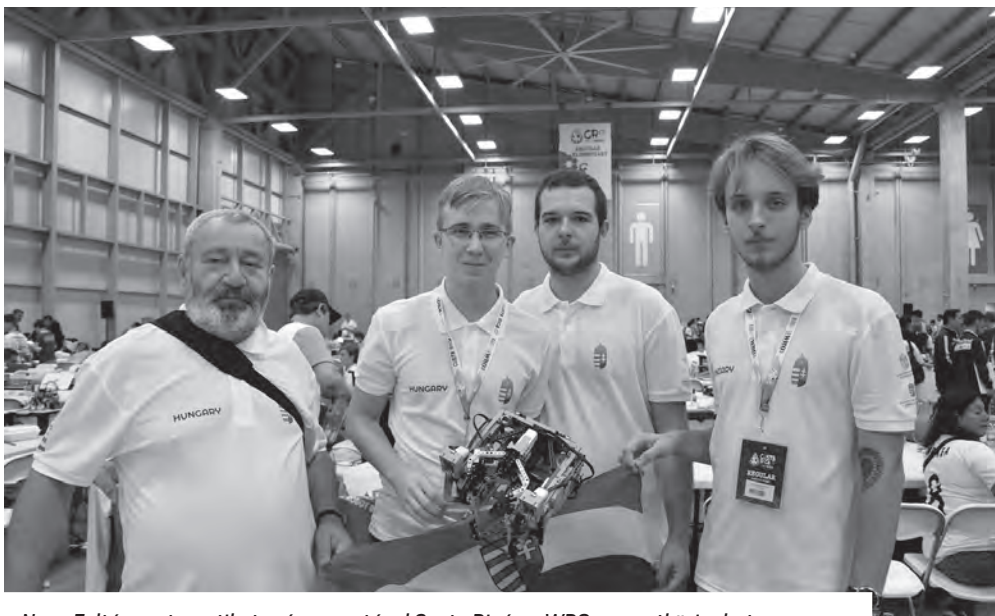
– A matematikához egyrészt tehetség kell, másrészt pedig szorgalom és munkabírá. Hiszen vághat a gyermek esze, mint a borotva, ha egyszer lemarad a tananyaggal, vagy nem gyakorol eleget, akkor nagyon időigényes és nehéz az anyagrészek bepótlása. Ugyanakkor felhívnám a figyelmet arra is, hogy a jelenlegi oktatási rendszer túlszűfolt – bátran állítom, hogy ha egyévnyi algebraanyagot kivennénk a jelenlegi struktúrából, akkor sem maradnának a tanulók kevesebbel. Mondok is egy konkrét példát: nemrég egy számtantanároknak szervezett magyarországi konferencián vettem részt, ahol az ottani kollégáknak elmeséltem, hogy mit tanítok a középiskolában. A megdöbbenés hatalmas volt, hogy az ottani diplomás emberek jelentős hányada nem is hallott olyasmiről, amivel itthon a tizenéves gyerekek fejét terhelik. Sajnos az a tapasztalatom, hogy idehaza egy közepesen kicsivel gyengébb képességű gyermek nem tudja felfogni az órán elhangzott információkat, a szoros munkaprogram miatt azonban haladni kell az anyaggal, ezért nincs lehetőség újból elmagyarázni és begyakoroltatni velük a feladatokat.

– Ha egy mondatban kellene megfogalmaznia a tanári hitvallását, akkor ez hogy volna?

– Szüleim is tanáreberek voltak a székesfehérvári Zetelakán, és nagyon hamar rám ragadt az erdélyi magyar tanári értelmiség hitvallása, ami nem más, mint az erdélyi magyar közösségünk szolgálata. Hiszem ugyanis, hogy csak így tudjuk jövőnk fennmaradását és kivirágoztatását biztosítani ezen a vidéken.

– Néhány év múlva eléri a nyugdíjkorhatárt. Mi a terve azután, ha már nem tanít az iskolában?

– Sohasem unatkoztam, és ezután sem fogok. Ha tehetném, már most elmennék nyugdíjba, és nem azért, mert bármi bajom lenne a gyerekekkel vagy a tanítással, de a mostani bürokrati-

Nagy Zoltán matematikatanár csapataival Costa Ricán a WRO nemzetközi robotversenyen

– Mit tart pályafutása legnagyobb eredményének?

– A szüleimtől örökölt ügyben elért eredményeimre nagyon büszke vagyok, de sorolhatnám diákjaim nemzetközi versenyeken elért sikereit is. Számomra az egyik legkedvesebb a nemzetközi informatikaversenyen szerzett arany- és ezüstérem, valamint az elismerés, amit a WRO nemzetközi robotversenyen Magyarországot képviselve nyertünk egymás utáni években: először Indiában, majd Costa Ricán vettünk részt a megmérettetésen, és mutattunk fel megsüvegezendő eredményeket. Beszélhetnék ugyanakkor az Ady Endre Elméleti Líceum kialakulásában játszott szerepemről vagy a Bihar megyei informatikaoktatáshoz való hozzájárulásomról is, amelyek szintén melegséggel töltik el a szívem. Az évek során számtalan kitüntetést ítélt meg munkám elismeréseként, ezek közül a legbüszkébb a Magyar Érdemrend lovagkeresztjére vagyok, amelyet 2018. március 2-án Magyarország köztársasági elnökétől kaptam.

kus rendszerben egész egyszerűen nem lehet tanítani. Sajnos minden mozdulatunkról és tettünkéről aláírt és lepecsételt paksamétát kell összeállítani, a hivatalos dokumentumok pedig sokkal fontosabbak, mint a valós tettek. Nyugdíjas éveimet munkával szeretném eltölteni, a Révai Miklós Szakkollégiumnak vagyok az elnöke, ahol egy olyan online matematikai példatárát fogok átadni a jövő generációknak, amely hiánypótló vidékünkön. Ez a kis program arra alkalmas, hogy a gyermekek otthon, a számítógép előtt is matekpéldákat oldhassanak, ha pedig elakadnak, akkor helyben megkapják a szükséges segítséget az alkalmazástól, valamint megnézhetik a helyes megoldást is. Hat ilyen lecke már fenn van az oldalon, ötvenet tervezek, úgyhogy lesz vele elfoglaltságom.

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

Biológiakedvelő diákok versenyeztek

Immár negyedik alkalommal szervezte meg a Kárpát-medencei kiterjedésű Herman Ottó-biológiaverseny erdélyi fordulóját a Magyar Természettudományi Társulat, a Sapientia Erdélyi Ma-

7–8. osztályos diákok, akik a Herman Ottó-verseny erdélyi fordulóján vettek részt, hiszen bebizonyították a biológia iránti szeretetüket. A harmincadik alkalommal megszervezett verseny külön

a tehetséggondozás Kárpát-medencei hálózatába. A március 7-ei fordulóban legmagasabb pontszámot elért két-két tanuló továbbjutást nyert a XXX. Herman Ottó Kárpát-medencei biológiai-verseny döntőjére, amelyre a magyarorszá-

A verseny erdélyi fordulójának megszervezése révén a Sapientia EMTE elsősorban arra törekszik, hogy támogatást nyújtson az erdélyi közoktatásban zajló tehetséggondozásnak.

Bár versenytársak, a diákok kíváncsiak egymás tapasztalataira

gyar Tudományegyetem, valamint a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége március 7-én. Erdély 19 iskolájából érkeztek a 7–8. osztályosok és kísérőtanáraik, közel 60 diák nevezett be azért, hogy továbbjuthasson a XXX. Herman Ottó Kárpát-medencei biológiai-versenyre, illetve részt vehessen a IV. Kárpát-medencei tehetségtáborban.

Alaptantárgyként oktatják a Sapientia EMTE három karának számos szakján a biológiát, így akár környezettudomány, génsebészet, növényorvosi vagy épp élelmiszer-mérnöki alapképzésen is otthon érezhetnék magukat a jövőben azok a

erdélyi fordulója negyedik alkalommal is az egyetem kolozsvári karán lelt otthonra. A vetélkedő egyébként az egész Kárpát-medencére kiterjed, Felvidéktől Erdélyig, Vajdaságtól Kárpátaljáig fogja egybe azokat a 7–8. osztályos diákokat, akik hangsúlyosan érdeklődnek a biológia iránt. A verseny erdélyi fordulójának megszervezése révén a Sapientia EMTE elsősorban arra törekszik, hogy támogatást nyújtson az erdélyi közoktatásban zajló tehetséggondozásnak, hozzájáruljon az ifjú tehetségek már általános iskolai szinten történő szelekciójához, valamint hogy bekapcsolja őket

gi Kisújszálláson kerül sor 2020. június 5–7. között, ráadásul részeseli lehetnek a IV. Kárpát-medencei tehetségtábornak is Felvidéken.

Az erdélyi fordulón mindkét évfolyamon hét különdíjat és három helyezést osztottak ki. A Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával létrejövő versenyen a következő iskolák diákjai vettek részt (ábécérendben): 2-es Számú Diaconu Corei Általános Iskola, Áprily Lajos Általános Iskola, Áprily Lajos Főgimnázium, Báthory István Általános Iskola, Báthory István Elméleti Líceum, Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Dimitrie Cantemir Általános Iskola, Fogarassy Mihály Általános Iskola, George Moroianu Középiskola, János Zsigmond Unitárius Kollégium, Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola, Onisifor Ghibu Elméleti Líceum, Petőfi Sándor Általános Iskola, Siklódi Lőrinc Általános Iskola, Sükösd Ferenc Általános Iskola, Székely Mózes Általános Iskola, Szent György Technológiai Líceum, Végh Antal Általános Iskola, Zajzoni Rab István Középiskola.

B. L.

Ősztől erdőmérnöki szak indul Sepsiszentgyörgyön

Ősztől indul a négyéves erdőmérnöki alapképzés a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem sepsiszentgyörgyi tanulmányi központjában. A romániai felsőoktatási minőségbiztosítási hatóság jóváhagyta az ideiglenes működési engedélyt, így meghirdethetik a helyeket. Nyárádi Imre István, a sepsiszentgyörgyi központ igazgatója elmondta, már az egyetem 2013-ban kidolgozott fejlesztési stratégiájában szerepeltek új helyszínek és új szakok beindítása. Sepsiszentgyörgyön 2015 szeptemberében indult az agrármérnöki szak, és ez év szeptemberében indul az erdőmérnöki, mondta az igazgató, hozzátéve, hogy az engedélyeztetés, a feltételek biztosítása bonyolult, hosszadalmas folyamat volt. „Ennek a szaknak megvan a létjogosultsága, hiszen az erdélyi magyar közösség birtokában jelentős erdővel, fás növényzettel borított területalap található. Sok fiatal választja ezt a szakmát, eddig más intézményekhez kellett fordulniuk az országban vagy külföldön. Ezért tartotta fontosnak a Sapientia, hogy biztosítsa a nappali alapképzést” – mondta Nyárádi Imre István. Kérdésünkre felidézte, Erdélyben a rendszerváltás után egy ideig a Soproni Egyetem szervezett erdőmérnök távoktatást magyar nyelven Csíkszeredában, ám az megszűnt, jelenleg a Szent István Egyetem szintén Csíkszeredában biztosít vadgazdamezőmérnök-képzést.

Harminc helyet engedélyeztek

A sepsiszentgyörgyi tanulmányi központban az erdőmérnöki szakra harminc helyet engedélyeztek, ebből 25 tandíjmentes, 5 költség-hozzájárulásos, egy tanévre 400 eurót kell fizetni. Az engedélyeztetési iratcsomóban 36 tanárt nevesítettek, akik a teljes négyéves ciklusban tanítanak, a tanárok több mint fele a Sapientia EMTE alapállású oktatója, ehhez társult a Soproni Egyetem erdőmérnöki kara tíz szakoktatóval, és a megmaradt tantárgyak oktatására erdélyi magyar, doktori fokozattal rendelkező szakembereket is bevontak. Nyárádi Imre István leszögezte, az első évben nagyon sok tantárgy közös az agrármérnöki szakkal, hiszen például a botanikát mind a két szakon tanítja ugyanaz az alapállású oktató. A gyakorlati képzésen az erdőmérnököknek a fás fajokat, míg az agrármérnököknek a lágyszárú fajokat tanítják. Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke, a Sapientia Alapítvány elnöke korábban elmondta, a Sepsiszentgyörgyre tervezett sportszak akkreditációs folyamatát is elindították. A három szak

kiszolgálására megvásároltak a város végén, a Sepsí Arénával szemben egy 12 hektáros területet, oda épül az egyetemi campus. Az alapítvány elnöke leszögezte, az egyetem a város élő részévé kell hogy váljon, több száz egyetemistával, tanárral gazdagodik a település.

A Sapientia egyetem dékánja, Lázár Ede szerint a sportszakon testnevelő tanári és edzői képzést indítanak majd. Ennek beindítását a csíkszeredai kar menedzseli, de amint kiépül az infrastruktúra, Sepsiszentgyörgyhöz fog tartozni. Jelenleg főállású oktatókat, testnevelő tanárokat, felsőfokú

képesítéssel rendelkező sportolókat keresnek. Remények szerint beindulhat idén a sportképzés. Valószínűleg Csíkszeredában a téli sportokra, Sepsiszentgyörgyön a labdarúgásra, a kosárlabdára figyelnek jobban. Mint ismert, Sepsiszentgyörgyön 2015-ben az egykori Gámán János Szakiskola Csíki utcai épületében indult el a Sapientia egyetem az agrármérnöki szakkal.

Erdővédelem, vadgazdálkodás

Amint a Soproni Egyetem honlapján olvasható, az erdőmérnöki képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megszerzett műszaki és gazdasági ismereteik birtokában jártasak az erdőművelés, az erdőhasználat, az erdővédelem, az erdőrendezés, az erdőszeti ökonómia és a mérnöki tudományok, valamint a természetvédelem és a vadgazdálkodás szakterületein. Széles körű ökológiai képzettségük birtokában ismerik az erdei életközösség, valamint a környezet tényezői közötti kapcsolatrendszer, az ökoszisztémákban végbemenő folyamatokat és azok összefüggéseit, ismereteiket a gyakorlatban alkotó és irányító módon tudják alkalmazni. Az erdőmérnök gyakorlati tevékenysége során a környezeti és az ökológiai tényezők figyelembevételével végzi az új erdők létesítésére, az erdő faállományának nevelésére, védelmére, az erdei termékek kitermelésére és értékesítésére, az erdőszeti műszaki tervező és kivitelező munkára – erdőszeti utak, vízügyi műtárgyak tervezése, építése – is kiterjedő tevékenységet.

Az erdőmérnöki képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megszerzett műszaki és gazdasági ismereteik birtokában jártasak az erdőművelés, az erdőhasználat, az erdővédelem, az erdőrendezés, az erdőszeti ökonómia és a mérnöki tudományok, valamint a természetvédelem és a vadgazdálkodás szakterületein.

BÍRÓ BLANKA

blanka@slagerradio.ro

Fütyülök rájuk!

Vannak jó tanulók, és vannak rossz tanulók. Én jó tanuló vagyok, mert általában benne vagyok az első háromban. De nem nagyon érdekel. Anyám szerint nekem kéne mindig első tanulónak lenni, mert semmi más dolgom nincs, mint hogy tanuljak. Ez a munkám. Nekem nem olyan fontos, hogy első tanuló legyek, nem ez áll az érdeklődésem homlokterében.

Igazából egyszer voltam első tanuló, még másodikban. Nagyon büszkén mentem haza, most végre örülhet az anyám.

Az ellenőrzőbe minden jegyet be kell íratni, és otthon mindent alá kell íratni az anyámmal. Már a neve is rémes: ellenőrző. Anyákat ellenőrizgessétek! Titkon lázadó vagyok, de nem mondom meg az anyámnak, mert nem nagyon tetszene neki. Azt se mondom meg, mennyire rosszul esik, amit mondott. Csak a tekintetemben van valami árulkodó csalódottság, nagyanyám észre is veszi. Ügyes vagy, fiam, mondja ki azt, amit anyámnak kellett volna. Ez jólesik.

„Arra a körtefára felmászok úgy ezerszer. Szerintem ez elég nagy teljesítmény, de nem kapok érte tízest.”

Szerintem Bagolyné elszámolta a médiát, biztosan nem lehetsz jobb, mint Gergő – ezt mondta az anyám.

Bagolyné a tanító néni. Ha vele beszélünk, tanító néninek hívjuk, de a háta mögött Bagolynénak. Pedig nincs is már férje. Gergő az új osztálytársunk, másodikban jött hozzánk. Ő lesz a padtársam. Gergő jó tanuló, az édesanyja tanárnő. Ő lesz a legjobb barátom – Gergő, nem az édesanyja.

A büszkeséget akkor, abban a pillanatban felváltja valami más, valami kellemetlen szúrós érzés. Soha többé nem leszek első tanuló, és nem is bánom egyáltalán. Sosem értettem, minek ez a nagy felhajtás. Nőttem, növegtem, értelmes gyerek voltam, mit számítanak azok a jegyek...

Gergőék nem messze laknak tőlünk, a nyári vakációban is találkozunk párszor. Később, amikor lesz biciklim, sokat biciklizünk.

Harmadikban csak harmadik tanuló leszek, vagy valami ilyesmi. Anyám nem örül a dolognak. Én titokban azért örülök – ez az én bosszúm. Elvették a kedvem attól, hogy ezeknek a szabályai szerint legyek jó. Jó akarok lenni, de nem úgy, ahogy ők fütyülnek. Akkor ezt így még nem tudom megfogalmazni, csak valami ilyesmi kavarog bennem. Rémes dolog gyerekként motiválatlannak lenni.

A vakációkat szeretem, mert akkor eléggé szabad vagyok. Nyaranta egész nap kint vagyok a kertben. Van a nagyanyámék kertjében egy körtefa, ami ferdén nőtt. A törzse nem egyenesen az ég

felé nőtt, hanem oldalra, mintha épp most dőlné ki. Arra a körtefára felmászok úgy ezerszer. Szerintem ez elég nagy teljesítmény, de nem kapok érte tízest. Én azért adok egyet magamnak, és büszke is vagyok titkon. Ügyes vagy, fiam – ismétlem magamnak a nagyanyám szavait.

Az évfázárokon rendszerint kapok azért valami diplomát, ha mást nem, dicséretet. Egyáltalán nem érdekel, tudom, hogy ez csak anyámnak kell. Akár az ő nevét is írhatnák rájuk az enyém helyett. Tanulj, fiam, hogy ne kelljen dolgoznod – ismétlem magamnak a nagyanyám szavait. Tanulj, fiam, hogy ne kelljen dolgoznod – ismétlem magamnak a nagyanyám szavait. Tanulj, fiam, hogy ne kelljen dolgoznod – ismétlem magamnak a nagyanyám szavait.

Később, amikor lesz gitárom, legtöbbször gitározok tanulás helyett. Vigyáznom kell, nehogy anyám meghallja, de szerencsére nem hallja meg.

Gergő legtöbbször első tanuló lesz, biztosan büszke rá az anyukája. Nem irigykedem rá emiatt, legyen első, ha akar. Jókat lehet vele beszélgetni mindenféléről, ez tetszik. Van terepasztala is vonatokkal, dombokkal, apró fákkal, alagúttal. Megmutatja, tetszik.

Közben telnek az évek, én pedig a tornasor utolsó helyéről egyszer csak az elsőn találom magam. Jó magasra nővök pár év alatt. Tornasor – mintha ez is egy verseny lenne. Mért nem állhat mindenki oda, ahova akar? Fütyülök rájuk!

Később a lányok versenyeznek, hogy ki tud nagyobb melleket növesztetni. Érdeklődéssel figyeljük az eseményeket.

Ha oktan versengésről van szó, ma is borsószik a hátam. Érettségi után majdnem elégettem az ellenőrzőmet, de aztán csak bedobom a szekrény aljára.

Azóta sem láttam.

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

vargaszaszloedgar@gmail.com

Forradalom utca 48 – újra versenyeztek a diákok

Öt erdélyi magyar középiskola diákjai mérték össze tudásukat az immár hagyományosnak számító történelmi versenyen, amit március 15. apropóján szervezett nyolcadik alkalommal az RMDSZ az Erdély Televízióval közösen a marosvásárhelyi Kultúrpalotában. Az idei verseny témája Petőfi Erdélyben volt. A vetélkedőről készült tévéfelvételt március 15-én közvetítette az Erdély Televízió. A zsűri elnöke ezúttal is Egyed Ákos történész volt, rajta kívül többek közt Tamási Zsolt történelemtanár döntötte el a verseny állását. Első díjat nyert a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium csapata, második díjat a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium, harmadik lett a kolozsvári Apáczai Csere János Gimnázium, őket követte a csíkszeredai Márton Áron Kollégium és a szatmárnémeti Kölcsey Ferenc Főgimnázium csapata. A versenyzők értékes könyvjutalmat kaptak az RMDSZ és a Communitas Alapítvány jóvoltából.

Megkapják a bérüket a pedagógusok a kényszerszünet idejére

Az oktatás felfüggesztése ellenére teljes egészében megkapják márciusi bérüket a tanügyi dolgozók – közölte az oktatási minisztérium. A szaktárca illetékesei a megyei főtanfelügyelőkkel folytatott távértekezleten beszéltek arról, hogy a pedagógusok bérezése nem változik a koronavírus-járvány miatt kihirdetett kényszerszünet közepette, és márciusi hónapra a teljes fizetésre jogosultak az alkalmazottak. A pontosítás azzal áll összefüggésben, hogy egyelőre március 22-éig felfüggesztik az oktatást valamennyi romániai óvodában és iskolában a koronavírus terjedésének megelőzése érdekében. Felfüggesztik, és későbbi időpontra halasztják ugyanakkor a próbaérettségiket és a próba-képességvizsgákat is. Az oktatási tárca arról tájékoztatta a pedagógusokat, hogy különböző online platformokon és a WhatsApp üzenetküldő alkalmazás útján is tarthatnak órákat a diákoknak a kényszerszünet idején.

Fizetett szabadnapot kaphat az egyik szülő iskolabezárás esetén

Döntő kamaraként megszavazta a képviselőház azt a törvénytervezetet, amelynek értelmében szabadnapot kapnak a szülők, ha ideiglenesen bezárnak az iskolák. A szabadnapok számát határozatban szabja meg a kormány. Az Agerpres szerint a jogszabály előírja, hogy azokon a napokon, amelyeken a kedvezőtlen időjárási körülmények vagy más „extrém helyzetek” miatt ideiglenesen szünetel a tanítás az iskolákban, a 12 év alatti gyerekek szülei – fogyatékkal élők esetében 18 év a korhatár – fizetett szabadnapra jogosultak, hogy felügyeljék gyermeküket. Egy, a szakbizottságokban elfogadott módosító javaslat értelmében a szülők abban az esetben jogosultak a szabadnapra, ha munkahelyük nem teszi lehetővé, hogy otthonról vagy távmunkában lássák el feladatukat. A szabadnapot egyik szülő kérvényezheti munkaadójánál. A kérvényhez mellékelni kell a másik szülő felelősségvállalási nyilatkozatát arról, hogy nem igényelt ő is szabadnapokat e törvény alapján. A szabadnapokra egy munkanapra eső bére 75 százaléka megfelelő összeget kap a szülő, de ez nem haladhatja meg a költségvetés megalapozásához használt bruttó átlagbér 75%-át. A jogszabályt már kihirdette az államfő.

Elfogadták az RMDSZ oktatásügyi javaslatait

Egy RMDSZ által kidolgozott átformált oktatásügyi törvénycsomagot fogadott el februárban döntő házként a szenátus plénuma. A tervezetbe foglalt intézkedések a romániai magyar oktatást és az oktatási rendszer egészét érintik, a javaslatok a pedagógusokkal és szakszervezetekkel folytatott hosszú egyeztetések eredményei – hívta fel a figyelmet Cseke Attila, az RMDSZ szenátusi frakcióvezetője. Hozzátette, hogy a tervezet előírásai az államelnöki kihirdetést követően léphetnek érvénybe. „Jelentősége van annak, hogy most döntött a plénium az RMDSZ tervezetéről, mert ha az államelnök haladéktalanul kihirdeti, a rendelkezések már a következő iskolai évtől érvénybe léphetnek” – nyilatkozta Cseke Attila.

Közölte: az egyik legfontosabb rendelkezés csökkenti a minimális osztálylétszámot: szórványvidéken és a vidéki iskolákban már tíz diákkal is indulhat magyar osztály, eddig legkevesebb tizenkét diákra volt szükség. Az osztályok maximális létszáma is csökken, elemiben a diákok száma nem haladhatja meg a 22-t, gimnáziumban a 26-ot. Novák Csaba Zoltán szenátor, a felsőház oktatásügyi bizottságának alelnöke arról számolt be, hogy a tervezet a bölcsődei és óvodai oktatásra, a délutáni iskolára (afterschool) és a melegebéd-programra is vonatkozik. „A tervezet előírja: a dadát elismerik kisegítő személyzetként, és az ezzel kapcsolatos költségeket beleszámolhatják az óvoda költségvetésébe, megoldva ezzel a dadák fizetésének gondját” – részletezte. De megoldást nyújt a szülők számára is, ha visszatérnének dolgozni a kétéves gyermeknevelési szabadságról, hiszen különleges esetekben már kétéves kortól óvodába írathatják gyermekeiket. Azt is előírja, hogy 2030-ig az afterschool programot és a melegételek programot kötelezően ki kell terjeszteni minden iskolára, előbbi a szülők is kezdeményezhetik. A szaktárca ugyanakkor engedélyt és költségkeretet kell biztosítani ehhez azon iskoláknak, melyek rendelkeznek a szükséges feltételekkel. Ahol nincs erre lehetőség, hideg élelmiszersomagot kapnak a diákok. Szabó Ödön parlamenti képviselő, a törvénycsomag egyik kidolgozója szerint ez a szövetség által már több éve hangsúlyozott törekvéseire nyújt jogi megoldást. Megteremti annak a lehetőségét, hogy minden diák anyanyelvén, magyarul felvételizhessen az egyetemre, és előírja, hogy minden 500 diák után alkalmazzanak egy iskolapszichológust. Nem utolsósorban azt is előírja, hogy az eddigi 50 százalékos kedvezményhez képest az iskolások ezután ingyenesen utazhatnak a településen belüli tömegközlekedésben, illetve a megyén belül és a megyék közötti állami működtetett autóbuszokon és vonatokon. Az ingázó diákoknak évi 52 menettérti utazásra biztosít finanszírozást a szaktárca ha bentlakásban, albérlésben laknak. Ugyanakkor ingyenes múzeumi, színház- és operabérlőket,

kulturális rendezvényekhez való ingyenes hozzáférést is nyújt. A rendelkezések az állami, a felekezeti és az akkreditált magánoktatásra is vonatkoznak.

Szülőföldön magyarul: külön támogatás az éltanulóknak

Meghirdette a Szülőföldön magyarul külhoni támogatási program 2020-as kiírását Temesváron Potápi Árpád János, a magyar Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára. A program keretében azok a szülők igényelhetnek nevelési, oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz-támogatást, akiknek a gyermekei Magyarország határain kívül magyar tannyelvű óvodában, iskolában tanulnak, vagy ahol ez nem lehetséges, választható tantárgyként tanulják a magyart. A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által meghirdetett pályázat értelmében a magyarul tanuló gyerekek mindegyikét 22 400 forintos támogatás illeti meg, amelyet a szülők pályázat benyújtásával igényelhetnek. Potápi Árpád János a Bartók Béla Elméleti Líceumban tartott sajtótájékoztatón bejelentette: idén külön programot hirdettek a jól tanuló és mellette jó sportteljesítményt nyújtó külhoni magyar diákoknak. Értékes jutalmakat fognak közöttük kiosztani. A cél, hogy példaképként állítsák őket a többiek elé. Az államtitkár rövid előadásában áttekintette azokat a programokat amelyekkel a magyar állam a határon túli magyar oktatást támogatja. Elmondta: a 2002-ben indult Szülőföldön magyarul programra 5,8 milliárd forintot biztosítanak a magyar költségvetésből évente. A támogatásban mintegy 230 ezer gyermek részesül, 60 százalékuk erdélyi vagy moldvai csángó iskolás. Elmondta: a Szülőföldön magyarul program mellett a Kárpát-medencében 94 intézményt vagy szervezetet minősítettek kiemelt nemzeti jelentőségűvé, köztük 50 magyar iskola, szóránkollegium kap e rendszeren keresztül támogatást. Megemlítette: idén 14-szeres a túligénylés a Magyar Kultúráért és Oktatásért Pályázati Programban, amelyben kétmilliárd forintos keretet osztanak szét. Az óvodafejlesztési programot is megemlítette, melynek a több éves támogatási kerete meghaladja a 47 milliárd forintot. Kijelentette: a pénzből a történelmi magyar egyházak

segítségével 700 óvodát és bölcsődét újítanak fel, és 130-at építenek fel a Kárpát-medencében. Erdélyben 79 új óvoda-, bölcsőde épül, és 358 újul meg. Bejelentette, hogy a 2015 óta támogatott határon túli szakképzési intézményeket a következő években megpróbálják bevonni a Paks 2 programba. Az államtitkár arra is kitért, hogy a 2011-ben elindított Határtalanul program által diákok százazrei látogattak el az országuk határain túli magyar közösségekhez. Csak az idei tanévben 101 ezer gyermek utaztatásához járulnak hozzá. Közülük 17 ezer külhoni, 9-10 ezer pedig erdélyi. Ennek eredménye, hogy egy a 23 évesek körében valamely végzett magyarországi felmérésen a megkérdezettek 73 százaléka mondta, hogy járt már a határon túli magyar közösségben, és 63 százalék, hogy vannak ott élő barátaik. Erdei Ildikó, a Bartók Béla-líceum igazgatója arról beszélt, hogy a mintegy 15 ezer fős temesvári magyarság többsége vegyes családban él. Hozzátette: azon dolgoznak, hogy a szóránylét ne legyen szomorú élmény, sőt jelentsen előnyt, ha valaki magyar nyelven tanul. Halász Ferenc, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége partiumi alelnöke elmondta: a magyar állam az elmúlt öt évben közel félmilliárd forintot fordított a Temes megyei magyar oktatásra.

Megújult a gyimesfelsőlaki katolikus gimnázium épülete

A Hargita megyei Gyimesfelsőlakon átadták február végén az Árpád-házi Szent Erzsébet katolikus iskola felújított épületeit. A beruházást 500 millió forinttal támogatta a magyar állam. A felújítás során mind az iskola, mind a diákközpont épületében kicserélték a villamosvezetékeket, a nyílászárókat, szigetelték az épületeket, új helyiségeket, fürdőszobákat alakítottak ki, az udvart pedig szilárd burkolattal borították. Az iskola diákjai és tanárai szentmisén adtak hálát az intézmény elmúlt 25 évéért, és az épületek felújításáért. Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára az MTI-nek elmondta: Berszán Lajos atya 25 évvel ezelőtt a semmiből új katolikus iskolát épített, „mely lehetőséget ad a gyimesi és moldvai csángó gyermekeknek a

nyelvük, hitük megőrzésére, és a tanulás általi felemelkedésre”. Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke is Berszán Lajos elhivatottságát méltatta, aki az 1990-es években, olyan korban álmodta meg, hogy iskolát kell teremteni a csángóknak, amikor ez az álom távolinak tűnt. Kelemen Hunor az RMDSZ harmincéves története legjelentősebb eredményének tekintette, hogy sikerült megteremteni Erdélyben a magyar nyelvű oktatás rendszerét a bölcsődétől az egyetemig.

Megbírságot a minisztériumot a románórák miatt

Kétezer lejes pénzbírságot ró ki az oktatási minisztériumra az Országos Diszkriminációellenes Tanács (CNCD) a nem román ajkú diákok románoktatására vonatkozó jogszabályok be nem tartása miatt. A döntésről szóló értesítést február végén kapta meg a Hargita Megyei Tanács. A testület arra is kötelezi a szaktárcát, hogy hat hónapon belül ültesse gyakorlatba az oktatási törvény erről szóló passzusait. A megyei önkormányzat emlékeztet: a román nyelv diszkriminatív oktatásával kapcsolatos panaszt még 2018 júliusában nyújtották be a CNCD-hez, és a beadványhoz csatlakozott a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége, valamint négy diák is. A panaszosok kiemelik a hátrányos megkülönböztetést igazoló statisztikákat: a magyar anyanyelvű tanulók mintegy fele nem tudja megszerezni az átmenőjegyet román nyelv és irodalomból, miközben más tantárgyakból jó minősítést kapnak. Azt is jelezték, hogy a törvény előírásai ellenére nem biztosítanak speciális tankönyveket és tantervet a magyar tanulóknak, és arról sem gondoskodnak, hogy hatékonyabbá tegyék az értékelési módot az országos képességfelmérők és az érettségi román nyelv és irodalom vizsgáján. „Diszkriminálják a magyar közösséget, fiataljaink érvényesülése elé gördítenek akadályokat. 2015 óta foglalkozunk hangsúlyosan a románoktatás helyzetével. Több felmérés készült, és be tudtuk bizonyítani, hogy külön a román nyelv elsajátítását célzó oktatási programra van szükség a kisebbségi diákok számára” – jelentett ki Borboly Csaba tanácselnök.

P. M.